

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 23 DECEMBER 1925

No. 521

INHOUD

Mededeeling van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	Blz.	1116
GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN I door <i>Prof. Mr. A. van Gijn</i>		
De Wielingen-kwestie en het Verdrag met België door <i>J. Th. Furstner</i>		1116
Het standpunt van de Internationale Kamer van Koophandel ten opzichte van de dubbele belasting door <i>J. B. J. Peeters</i>		1118
De Nederlandsche Uitvoermaatschappij door <i>Dr. F. E. Posthuma</i> met Naschrift door <i>K. Huijsinga</i>		1120
De Rijksmiddelen		1121
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
Iets over Zuid-Afrikaansche economische toestanden.		
II. Kapitaal en Crediet in den Landbouw door <i>Prof. J. E. Holloway</i>		1123
De Duitsche Reichsbahn en haar herstelverplichtingen door <i>Dr. Carl Krämer</i>		1124
AANTEKENINGEN:		
De politiek van de Rijksbank		1126
MAANDOPFERS:		
Overzicht der Rijksmiddelen		1127
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN . . . . . 1129—1134		
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.		
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.		

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. I. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbicus.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20.—. Buitenland en Koloniën f 25.— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

15 DECEMBER 1925.

Ook deze week kwam er in den toestand van de geldmarkt geen verandering. Callgeld bleef weder sterk aangeboden; daarentegen was het aanbod van geld voor prolongatie en particulier disconto weder gering. Het lijkt wel, alsof men niet gelooft aan de bestendigheid van een ruime geldmarkt en lage geldprijzen, terwijl alle burens op een veel hooger renteniveau leven. Vooral de verhooging van het Engelsche disconto heeft tot deze opvatting medegewerkt, aangezien geldgevers thans vanzelfsprekend een sterke neiging vertoönen, hun beschikbare middelen in pondenwissels te beleggen, waartoe ook het feit bijdraagt, dat Engeland naast Nederland het eenige Europeesche land is, dat onvoorwaardelijk tot den gouden standaard is teruggekeerd.

Particulier disconto noteerde dan ook gedurende de geheele week weder circa 3% pCt. De prolongatierente

liep eerst op tot 4 pCt.; aan het einde der week werd echter 3 pCt. genoteerd.

* * *

De wijzigingen, welke de heden verschenen weekstaat van De Nederlandsche Bank te zien geeft, zijn ditmaal niet van groote beteekenis. De post binnenslandsche wissels vermeerderde met f 1,5 millioen, waartegenover de beleeningen met f 1,2 millioen afnamen. De post papier op het buitenland bleef nagenoeg ongewijzigd, terwijl de diverse rekeningen onder het actief een vermeerdering met f 460.000 te zien geven. Opmerkelijk is de verdere daling van het beschikbare bedrag aan gouden munt, dat opnieuw met f 3,4 millioen terugliep, terwijl gouden muntmateriaal en zilver nagenoeg onveranderd bleven. Het bedrag aan in omloop zijnd bankpapier verminderde met f 11,3 millioen, waartegenover echter het tegoed van het Rijk opliep met f 10 millioen. De saldi tegoed „van anderen” daalden met f 1,3 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo verminderde ten gevolge van de vermeerderde goudcirculatie met ongeveer f 2,2 millioen. Het dekkingspercentage belooft nagenoeg 51.

* * *

De wisselmarkt was deze week vrij vast. Het tamelijk groote aanbod van ponden werd grif opgenomen en de koers kon zelfs eerder nog iets stijgen. Dollars bleven vrijwel onveranderd, maar de overige goudwissels waren meer in overeenstemming met de tendenz voor ponden. Alleen Batavia liep verder achteruit, blijkbaar in verband met de vrij groote bedragen aan goud, die voor Indische rekening uit Londen kwamen. België was even onbewegelijk als New York; waarschijnlijk tracht men zooveel mogelijk een vasten koers voor dollars te handhaven. Fransche francs waren daarentegen weder aan groote schommelingen onderhevig.

Aanvankelijk was de stemming flauw. Later trad een vaste tendenz in, in verband met het aanbod der Industrieelen van Noord-Frankrijk, waardoor de koers zich voorbijgaand tot 9,70 kon verheffen. Oslo flauw, 50,65—50,20.

LONDEN, 21 DECEMBER 1925.

In den aanvang van deze berichtsperiode bleek geld zeer gezocht te zijn. De markt verschaftte zich de noodige fondsen door korte wissels tegen het officieele disconto bij de Bank van Engeland te disconteerden. In de tweede helft van de week werd geld onder den invloed van genoemde disconto transacties merkbaar gemakkelijker.

Disconto bleef echter zeer vast en de week sluit op 4% pCt. voor 3-maands bankaccepten. De schatkistpromessen werden Vrijdag 11. tot een fractie onder 4% toegewezen.

Dollars zijn iets goedkooper en sluiten op 4,85¹/₁₀, Amsterdam 12,06%.

MEDEDEELING VAN DE CENTRALE RIJNVAART-COMMISSIE.

De Centrale Rijnvaartcommissie vestigt de aandacht van belanghebbenden op de bepalingen van artikel 37 van het verdrag van Mannheim, betreffende het hooger beroep van vonnissen, gewezen door de rechtbanken voor de Rijn-scheepvaart.

Volgens de bepalingen van dat artikel wordt het hooger beroep, wanneer het voor de Centrale Commissie gebracht moet worden, beteekend aan de rechtbank, die het vonnis in eerste aanleg gewezen heeft, binnen tien dagen, te rekenen van het tijdstip, waarop dat vonnis op wettelijke wijze, met inachtneming van de vormen in elk land aangenomen, beteekend is. De beteekening van het hooger beroep moet vergezeld gaan van een korte opgave van de grieven en de uitdrukkelijke verk'aring, dat men de beslissing inroeft van de Centrale Commissie. Zij wordt insgelijks gedaan aan de tegenpartij, aan het domicilie gekozen voor de behandeling der zaak in eerste aanleg, of, indien geen domicilie gekozen is, mede aan de rechtbank. De beteekening aan de rechtbank geschiedt op de wijze, bij de wetgeving van het land bepaald.

Binnen vier weken, te rekenen van de beteekening der akte van hooger beroep, moet de appellant eene memorie, houdende de gronden voor dat beroep, inleveren bij de rechtbank, die het eerste vonnis heeft gewezen. De rechtbank doet die memorie mede aan de tegenpartij, die verplicht is om daarop te antwoorden binnen den termijn, die haar daarvoor gesteld wordt. Een en ander wordt met de stukken van het geding in eerste aanleg opgezonden aan de Centrale Commissie te Straatsburg.

Wanneer de formaliteiten, bij dit artikel voorgeschreven, niet door den appellant zijn in acht genomen, wordt het beroep als vervallen beschouwd.

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN

I.

De Minister van Financiën heeft in den laatsten tijd een paar maal financiële beschouwingen gepubliceerd, die, al zijn voor het oogenblik de daaruit betrokken conclusies wegens bijkomstige redenen aanvaardbaar, toch niet met stilzwijgen mogen worden voorbijgegaan, omdat zij in strijd zijn met de economische logica en op grond daarvan nimmer tot een rationeele verdeling van onze staatsuitgaven in exploitatie-uitgaven en kapitaalsuitgaven gekomen kan worden, en dus nooit een inrichting van de Staatsbegroting- en rekening kan worden verkregen, die aan redelijke eischen voldoet.

Minister Colijn is een aanhanger van de liberale economie; echter staat hij blijkens de bedoelde uitingen in sommige opzichten nog op het standpunt der liberale economen van het midden der 19e eeuw, een standpunt, dat onder den invloed van de nieuwere (subjectieve) waardeleer, de nieuwere opvattingen omtrent de oorzaak van het renteverschuiven, en omtrent het productiebeprijping en het kapitaalbegrip, door de wetenschappelijke beoefenaren van de volkshuishoudkunde in steeds meerdere mate is verlaten. Het is waar, dat de leer der Financiën nog maar weinig is gezien onder het licht van die nieuwere opvattingen — hoe weinigen hebben b.v. nog de leer der belastingen beschouwd van het standpunt van de nieuwere waardeleer — die toch op dit gebied zeker niet het minst belangrijk is, en wellicht tot een geheele revolutie in de denkbeelden kan leiden — en in zoverre is het begrijpelijk, als zij, die speciaal dit deel der volkshuishoudkunde in praktijk hebben te brengen, nog ietwat ouderwetsch in hunne opvattingen zijn.

Wij willen hier de bedoelde passages uit de Memorie van Antwoord van 28 Mei 1925 in zake het wetsontwerp tot aanvulling der zegelbelastingen (weeldebelasting) en uit de Millioenennota van 15 Sept. '25 even overschrijven, wij niet ieder ze tot zijn beschikking zal hebben.

Memorie van Antwoord Weeldebelasting.

.... „Niet alleen door zoo mogelijk versterkte aflossing toe te passen, maar vooral ook door het aangaan van nieuwe leeningen te beperken. In dit opzicht is sedert

het uitbreken van den oorlog — zij het noodgedwongen — een geheel verkeerde politiek gevolgd. Niet alleen doordat tekorten op den gewonen dienst, of crisisuitgaven, waarvoor geen nieuwe kapitaalvoederen van blijvende waarde werden verkregen uit geldleeningen zijn bestreden, maar ook door te leenen voor werken, waarvan het nut zich over meer jaren uitstrekt, en dus de betaling uit geldleening in theorie wel te verdedigen zoude zijn¹⁾. Echter slechts alleen in theorie. Want de Staat, die jaarlijks voor het maken van dergelijke werken uitgaven heeft te doen, kan door die werken uit leeningsgeld te bekostigen, wel gedurende eenigen tijd zijn budget ontlasten doch zal na betrekkelijk weinig jaren ervaren, dat aan rente en aflossing van de leeningen meer moet worden betaald dan indien de werken regelmatig ten laste van den gewonen dienst waren gebracht.”

„Afgezien hiervan moet de Staat er voor zorgen, dat de werken, welke ter verhoging van de productiviteit van den arbeid der bevolking worden aangelegd ook werkelijk aan dat doel beantwoorden. Dit zou niet het geval zijn, indien gedurende den tijd, dat deze werken hun nut afwerpen, daartegenover in den vorm van rente en aflossing lasten aan het volk moeten worden opgelegd. Immers het is juist dat nut en de daarmee samenhangende meerdere welvaart der bevolking, die voorzien moeten in het accres der uitgaven. Wanneer toch tegenover die meerdere welvaart en dientengevolge grooter volksinkomen lasten tot een gelijk bedrag staan, wordt het doel gemist. Ook om die reden is de noodzakelijke vermeerdering van de draagkracht als gevolg van deze werken alleen te bereiken, indien de kosten zoo spoedig mogelijk worden afgeschreven, hetgeen uit den aard der zaak niet beter kan worden bereikt dan door die kosten ten laste van den gewonen dienst te brengen. Alleen voor de uitgaven, welke onmiddellijk ten minste even groote inkomsten voor den Staat tengevolge hebben als voor de leening verschuldigde rente, zooals b.v. met woningwetvoorschotten het geval is, is de dekking uit geldleening verantwoord.”

en voorts in de Millioenennota van 15 Sept. 1925:

„De algemeen als juist erkende regel, dat alleen die uitgaven als buitengewoon mogen worden beschouwd, waartegenover onmiddellijk inkomsten staan voldoende om rente en aflossing van de leening te dekken, werd in de laatste jaren noodgedwongen wel eens verlaten; nu de begroting weder sluit en verdere aanwas van den nog te hoogen schuldenlast zooveel mogelijk moet worden vermeden is het zaak zoo spoedig mogelijk een beter tussel toe te passen”.

De twee stukken in samenhang zijn opmerkelijk. Wat nog op 28 Mei 1925 eenige volzinnen behoefde om — zij het dan mijns inziens zonder succes — te worden verdedigd, wordt nog geen vier maanden later als een algemeen als juist erkende regel voorgesteld. Er behoort moed toe nog tegen een betoog, dat zoo spoedig elke overtuigd, op te komen.

Voor wie gaarne zien, dat er aan het Departement van Financiën nevens praktischen zin toch ook wetenschappelijke zin heerscht, en dat de beginselen der logica er bekend zijn, is het jammer, dat de eerst geciteerde passage ontsierd wordt door de opmerking, dat iets wel in theorie te verdedigen is, doch „alleen in theorie”, wat niet anders kan bedoelen dan dat het „in de praktijk” niet te verdedigen is. Reeds meermalen wees ik er op, dat deze tegenstelling op een denkfout, op een miskenning van het begrip theorie berust en dat men van menschen, die zich er voor uitgeven logisch te denken, mag verwachten, dat zij begrijpen, dat een theorie, die werkelijk tot een andere slotsom komt, dan de praktijk (waarvan de theorie immers slechts de generaliseering mag zijn) aantoonde de ware te zijn, nooit verdedigbaar kan zijn.

Bezien wij nu de theorie, die de Minister zelf stelt, naast die, welke zijns inziens niet klopt met de praktijk; want, al moet men twijfelen of de Minister zich hiervan wel bewust is „een theorie — al is het dan misschien ditmaal eene, die juist blijkt óók in de praktijk, — een theorie is ook wat de Minister laat volgen. Praktijk, die iets bewijzen kon, zoude in dit geval slechts kunnen bestaan in het geval van een land of een stad, met name te noemen, die uit-

¹⁾ Cursiveeringen van mij.

sluitend door met name te noemen leeningen voor zaken van langdurig blijvend nut, welke diensten ten minste evenveel waard waren voor de bewoners der stad, als de belastingen, die ze voor rente en aflossing der leeningen hadden op te brengen, tot een voor de ingezetenen ondragelijke overbelasting was gekomen. Zulk een *praktisch* bewijs zal echter nooit te leveren zijn, ware het maar alleen, wij nimmer te bewijzen zoude zijn, dat uitsluitend het leenen voor zaken van blijvend nut de oorzaak was van de moeilijkheden.

Blijven wij dus bij *de theorie* van den Minister. Ze is niet zelden in de jaren voor den oorlog in gemeenteraden — die overigens sedert jaar en dag leeningen voteeren en goedgekeurd zien voor zaken van blijvend nut — verkondigd en komt hierop neer, dat een openbaar lichaam, dat jaar in jaar uit vele werken uit leeningsgeld betaalt, op den duur jaarlijks op den gewonen dienst van het budget evenveel voor rente en aflossing moet uittrekken, als het voor de werken zelf in één jaar daarop uit te trekken zoude hebben en dat het daarom beter en goedkooper ware geweest, als men maar van het begin af aan al de betrokken werken tot den gewonen dienst had gerekend; goedkooper althans voor het latere geslacht, dat nu de rente en aflossing moet betalen.

Als men eenvoudig met datgene rekening houdt, wat in die theorie duidelijk gezegd wordt, dan kan men ze niet anders dan juist achten. Want er wordt niets anders gezegd, dan dat het aangenamer is voor de tegenwoordige bewoners eener gemeente, als deze op elk gebied goed geoutilleerd is en toch maar een geringe schuld heeft dan, wanneer de gemeente wel goed geoutilleerd is, maar ook een evenredigen schuldenlast heeft. Het is zeker aangenamer in een gemeente te wonen, waar men vroeger, door meer belasting te heffen dan voor een solied beheer noodig was, gemeentelijk kapitaal heeft gevormd waarvan de tegenwoordige ingezetenen het gratis-gebruik hebben, dan in een gemeente waar zulks niet het geval is geweest.

Wanneer men inderdaad niets anders wil zeggen dan zal men bij niemand tegenspraak vinden. Het ware natuurlijk nog weer aangenamer in een gemeente te wonen, waar men vroeger niet slechts alles wat in een verre toekomst nut kon doen b.v. alle scholen, uit belastinggelden betaald heeft, maar waar men daarenboven met belastinggelden nog een belangrijk grootboekkapitaal of eenige duizenden hectaren land heeft gekocht, van welks opbrengst in de toekomst vele ambtenaren betaald kunnen worden.

Doch men wil met de theorie veel meer betoogen dan de simpele waarheid dat het aangenamer is als vroegere generaties ook door middel van hun belastingbiljet kapitaal gevormd hebben. Men wil betoogen, dat een openbaar lichaam, dat niet meer belasting heft dan noodig is opdat het steeds even rijk blijve, dat dus geen kapitaal voor de toekomst vormt, een onsolide beheer heeft, en een oneconomische politiek volgt. Men wil zeggen dat openbare lichamen kapitaal moeten vormen voor de later komende ingezetenen en dit ook zonder bezwaar kunnen doen.

Dit nu schijnt bezwaarlijk vol te houden. Zij, die deze leer aanhangen vergeten steeds, hoe men tot het leenen gekomen is. Dit geschiedde, omdat men voor hooge uitgaven stond, die zeker als toelaatbaar te beschouwen waren, omdat men van de betrokken zaak niet slechts in het begrootingsjaar, maar gedurende nog zeer vele andere jaren groot nut zoude hebben, maar die men niet ten laste van één jaar kon brengen omdat men dan de belastingen voor dat ééne jaar wellicht met tientallen van procenten zoude hebben moeten verhoogen. Men denke zich een kleine gemeente, die een school ¹⁾ noodig heeft. De

onderwijzers betaalt de Staat, de school kost laat ons aannemen f 100.000.— Het budget belooft f 200.000.— Is het billijk, dat men diegenen, die nu toevallig belastingschuldig zijn in het jaar van den schoolbouw opeens wellicht 50 pCt. meer belasting laat betalen, opdat alle volgende jaren geen rente en aflossing van leeningen voor schoolbouw te betalen hebben? Niemand zal dit bevestigend kunnen beantwoorden. En toch is het zeer wel mogelijk, dat die gemeente sterk in bevolking toeneemt en na vijftig jaren b.v. 20 scholen heeft en elk jaar een nieuwe moet bijbouwen. En dat dan een gemeenteraadslid becijfert, dat men nu aan rente en aflossing van schoolbouwleeningen nog meer betaalt dan de bouw van een nieuwe school kost. Een becijfering, die niets bewijst. Immers betalen de ingezetenen nu op hun belastingbiljet wel telken jare aan rente en aflossing meer dan f 100.000, maar zij hebben dan nu ook het nut van 20 scholen en er is een veel grootere bevolking, die gemakkelijker een ton betaalt wegens het gebruik van 20 scholen dan voor 50 jaar de kleine bevolking de rente en aflossing van de leening voor één school betaalde, laat staan de geheele bouwkosten van die school in een of twee jaren op haar belastingbiljet velen kon.

Wij hebben een tabel opgemaakt van een gefingeerde gemeente, die in 1850 met een kleine bevolking een eerste school stichtte, en steeds sneller in bevolking toenemende eerst elke 5 jaar, daarna elke 4 jaar, vervolgens elke drie en twee jaar en eindelijk elk jaar een nieuwe school bijbouwde. We namen gemakshalve aan, dat de scholen altijd rond een ton kosten en dat er voor 5 pCt. werd geleend met 2 pCt. aflossing per jaar, zoodat elke school na 50 jaar schuld-vrij wordt op welk tijdstip, naar wij aannemen, die school ook ongeschikt geworden was. Van 1900 af moet er dus zoo nu en dan ook één school vervangen worden, eerst om de vijf jaar, later vaker. We zien dan dat de gemeente na 55 jaar over 19 scholen beschikt (waarvan twee voor kort vernieuwd) en aan rente en aflossingen voor schoolleeningen ruim f 104.000 betaalt, dus voor de diensten die nieuwere en oudere scholen dooreengenomen bewijzen f 5.480 per stuk.

Jaar	Aantal scholen	Aangelegene schuld	Rest. op 1 Januari volgend jaar	Rente per jaar	Jaarlijksche aflossing	Rente plus aflossing	Jaarlijksche last per school
1850	1	100.000	—	5.000	2.000	7.000	7.000
1855	2	200.000	190.000	9.500	4.000	13.500	6.750
1860	3	300.000	270.000	13.500	6.000	19.500	6.500
1865	4	400.000	340.000	17.000	8.000	25.000	6.250
1870	5	500.000	400.000	20.000	10.000	30.000	6.000
1874	6	600.000	460.000	23.000	12.000	35.000	5.833
1878	7	700.000	512.000	25.600	14.000	39.600	5.766
1882	8	800.000	556.000	27.800	16.600	43.800	5.475
1886	9	900.000	592.000	29.600	18.000	47.600	5.288
1889	10	1.000.000	638.000	31.900	20.000	51.900	5.190
1892	11	1.100.000	678.000	33.900	22.000	55.900	5.085
1895	12	1.200.000	712.000	35.600	24.000	59.600	4.966
1897	13	1.300.000	764.000	38.200	26.000	64.200	4.940
1899	14	1.400.000	812.000	40.600	28.000	68.600	4.900
1901	15	1.600.000	956.000	47.800	30.000	77.800	5.186
1902	16	1.700.000	1.026.000	51.300	32.000	83.300	5.206
1903	17	1.800.000	1.094.000	54.700	34.000	88.700	5.217
1904	18	1.900.000	1.160.000	58.000	36.000	94.000	5.222
1905	19	2.100.000	1.324.000	66.200	38.000	104.200	5.484

Is het nu billijk als men in den gemeenteraad aan de vroegere gemeentelijke financiers verwijt, dat zij, slechts in het genot van één (en langzamerhand wat meer scholen) zijnde, niet den gewonen dienst om de vijf of vier jaar bezwaarden met de volle bouwkosten van een school, waartoe zij de belasting in die jaren wellicht met 25 pCt. hadden moeten ver-

dat produceeren slechts was het voortbrengen van goederen, mag ik wel als overwonnen beschouwen; produceeren doet ieder wiens diensten behoeften bevredigen, het zij dan de behoefte aan brood en kleeding of die aan onderwijs.

¹⁾ Een school is evengoed een stuk maatschappelijk kapitaal als een fabriek. Beide gebouwen zijn bestemd en ingericht om daarin een productie te doen plaats hebben die niet in de open lucht kan geschieden. De oude meening

hoogen; en zulks alleen ten einde de latere burgers hunner gemeente, die vermoedelijk te zamen meer dan de twintigvoudige draagkracht zullen hebben, in het genot van onbelaste scholen te stellen en de gelegenheid te geven, zonder daardoor zwaar belast te worden, elk jaar een nieuwe school te stichten ten laste van den gewonen dienst? De vraag stellen is tevens haar beantwoorden. Men kan onmogelijk zeggen dat de lastenverdeling, indien er op 50-jarigen termijn wordt geleend en de gebouwen minstens 50 jaar dienst doen, onbillijk is. In elk tijdperk is er juist betaald naar gelang van het genot. Toen er in 1899 nog niets dan de 14 voor het eerst gestichte scholen bestonden, was de last per school het geringst, maar had men dan ook, onder de 14 scholen verscheiden van ouden datum, die of minder geschikt waren, of meer aan onderhoudskosten vroegen. Vanaf het jaar 1900, waarin voor het eerst een oude school door een nieuwe vervangen werd, rezen de lasten per school weer een weinig, maar de gemiddelde ouderdom der scholen werd dan ook iets gunstiger. Ik hoop dan ook met de tabel bij hen, die er kennis van nemen, de dwaling te hebben weerlegd, dat onze voorouders, die ons met publieke werken ook tevens een schuld achterlieten, zich daarmede onsoliede financiers hebben getoond.

Wellicht zal men zeggen: die redeneering is goed voor het geval van een gemeente, die van een kleine onbeduidende plaats langzamerhand tot een belangrijke stad groeide, doch zij staat anders, als men zich op het standpunt stelt van de groote gemeente, die er nu eenmaal is. Evenwel is dan de toestand m.i. niet anders.

Nemen wij eens voor een oogenblik het Amerikaanse geval, dat een stad, die 19 scholen behoeft, als het ware in een jaar uit den bodem opkomt. Zullen de gemeentelijke financiers van die stad moeten voorstellen om voor den bouw van die 19 scholen nu maar meteen *f* 1.900.000 belasting te heffen en in alle volgende jaren *f* 100.000 of meer voor de uitbreiding van het aantal. Behalve in het geval, dat die stad tijdelijk een ten onzent ondenkbaar aantal, zeer vermogende ingezetenen heeft, zal het antwoord even goed ontkennend moeten luiden, als zulks voor het kleine gemeentetje, waarmede mijn tabel begon, het geval was. De *f* 1.900.000 alleen voor scholenbouw, zouden voor de in enkele maanden opgekomen stad een even ondragelijke last op haar budget zijn, als de éene ton voor het dorpje, aan het begin van mijn tabel bedoeld.

En als wij het geval bezien van een gemeente, die zich niet uitbreidt, die steeds één school houdt, welke om de 50 jaar moet vervangen worden door een nieuwe, dan is het almede duidelijk, dat leenen voor zulk een school onvermijdelijk is, want dat het hoogst onredelijk zoude zijn om door hen, die toevallig in het jaar, waarin de eerste school gebouwd wordt (of wel door een nieuwe vervangen moet worden) in de belastingen bijdragen, alléén die school te laten betalen terwijl de belastingschuldigen van 50 jaren van het gebruik dier school genieten zullen.

Maar is het, zoo vraag ik mij ten slotte nog af, dan toch niet rationeel, dat als eenmaal de toestand is ingetreden, welke in mijn tabel in het jaar 1905 intrad, t.w. dat er evenveel aan rente en aflossing moet worden betaald als het stichten van een nieuwe school kost, over te gaan tot dekking van de bouwkosten van verdere scholen uit gewone middelen. Mijn antwoord moet echter alweer beslist ontkennend zijn. Immers de betaling van rente en aflossing inzake 19 reeds bestaande scholen heeft voortgang en gaat men de 20ste en volgende scholen op den gewonen dienst brengen, dan wordt deze gedurende geruimen tijd dubbel belast; vooreerst met het volkomen rationeele bedrag van de rente en aflossing der 19 scholen, waarvan men elk jaar als het ware een vijftigste van hun totale nut geniet, doch daarenboven met het

volle bedrag der bouwkosten van de 20ste school, van welker diensten men in dat jaar óók maar één vijftigste geniet. Dooreengenomen zoude de jaarlijksche kosten per school door de verandering van financiering van ruim *f* 5400 op ruim *f* 10.000 stijgen. Natuurlijk, als de raad van de in dit geval verkeerende gemeente plotseling de neiging mocht krijgen om kapitaal te gaan vormen voor het nageslacht, dan zoude de nieuwe methode van financiering van den schoolbouw één der vele wijzen zijn, waarop hij aan die neiging uiting zoude kunnen geven, maar zeker niet de meest rationeele.

Daarbij komt nog dit. Als men eenmaal de stelling aanvaardt, dat elke generatie van belastingschuldigen in een publiek lichaam — en er is geen reden, waarom dan de eene generatie wel en de andere niet — tot plicht heeft om meer te betalen dan de diensten van de werken en gebouwen, die ze zelf geniet, opdat een volgende generatie diensten van werken genieten kunnen, zonder daarvoor naar evenredigheid te betalen, waar is dan de grens van de wenschelijke kapitaalvorming van zulk een lichaam.

Het hierboven bedoelde gemeenteraadslid van de gemeente mijner tabel, dat in het jaar 1905 tot de slotsom kwam, dat de generatie van 1850—1860 de eerste scholen dadelijk uit belastinggeld had moeten betalen, opdat de nakomelingen in 1905 wel het gebruik van veel scholen zouden hebben, maar niet ter zake rente en aflossing te betalen zouden hebben, moet ten minste even gestreng eischen aan zijn eigen generatie stellen.

Hij is er dus niet mede af, als de generatie van 1905 met een vermoedelijk achttienvoudige draagkracht van die der jaren 1850—1860 jaarlijks één (soms twee) scholen bijbouwt uit belastinggeld, want dat is een klein offer, vergeleken met dat, hetwelk hij aan de generatie van 1850—60 verwijt niet te hebben gebracht.

Ik zal niet zeggen, dat nimmer een gemeente aanleiding heeft kapitaal te vormen voor de toekomst (Rotterdam besloot kort voor den oorlog tot iets van dien aard, doch zette dit in slechtere tijden niet voort), maar consequente toepassing van datgene wat men hier en daar in zake den schoolbouw aan vroegere generaties verweet te hebben nagelaten, zoude leiden tot een kapitaalvorming door publieke lichamen ad absurdum en het opleggen van lasten aan de ingezetenen, die de particuliere kapitaalvorming al spoedig zeer sterk zouden belemmeren.

VAN GIJN.

(Slot volgt).

DE WIELINGEN-KWESTIE EN HET VERDRAG MET BELGIË.

Het heeft op velen in den lande den indruk gemaakt alsof de Regeering zich, bij het verdedigen van het beleid inzake de overeenkomst met België, meent te kunnen verschuilen achter de defensiebelangen, die betrokken zouden zijn bij het statuut van de Wielingen, om te betoogen, dat de nadelen, die o.a. op economisch en waterstaatkundig gebied aan de voorgestelde oplossing van het conflict met België kleven, opwegen tegen de baten, die o.a. op defensiegebied voor Nederland werden bereikt.

Zoo deze indruk juist is, moet naar mijn meening van maritiem-militaire zijde krachtig tegen een dergelijke redeneering stelling worden genomen. Het is met die defensiebelangen in Nederland een raar ding, het ééne oogenblik legt de Regeering zich neer bij het eenvoudig nalaten uit financieele overwegingen van maatregelen, die zij zelve voor onze defensie beslist noodig acht; het andere moment zou zij, o.m. ter wille van datzelfde defensiebelang, Nederland willen doen toestemmen in een verdrag, welks gevolgen, naar de kundigsten en besten van ons volk ons voorrekenen, een onnoemelijk aantal millioenen guldens meer zullen kosten dan het inrichten eener, tegenover België, afdoende weermacht gekost zou hebben.

Het is niet onnatuurlijk, dat bij het voeren van zoo moeilijke onderhandelingen, als die tusschen Nederland en België in de afgelopen jaren, het besef van onze onmacht op militair gebied en vooral van ons door het openlijk belijden van „weerloosheid”, verloren aanzien onder de, wèl voor eigen rechten en belangen op de bres staande, mogendheden, invloed oefent op den loop der onderhandelingen. „Qui se fait brebis, le loup le mange”; terwijl Nederland zich gedurende de jaren van onderhandelen steeds meer „schaap” maakte, dank zij sociaal- en vrijzinnig-democratische weerloosheids-propaganda, bleef België tot de tanden gewapend. Het verwacht nu van zijn staatslieden, dat zij het verkregen aanzien onder de mogendheden zullen weten uit te buiten ter verkrijging van economische voordeelen, die de Belgische defensie-uitgaven ruimschoots zullen dekken.

Dit is zoowat de kern waar de zaak om draait: Nederlands aanzien in de wereld van „macht”, waarin wij nog leven, is gedaald — België daarentegen heeft door militaire toerusting diensten kunnen bewijzen aan groote mogendheden, waarvan nu verwacht wordt, dat zij in Volkenbondsraad of waar ook, de Belgische poging tot het verkrijgen van economische voordeelen zullen steunen.¹⁾ Sijmen, d.w.z. Nederland, trotsch op zijn hooger standpunt van „recht boven macht” zal... met een glimlach — betalen. En om nu dien glimlach te tooveren op een gelaat, waar het schaamrood beter op zou passen, wil men, naar het schijnt, Sijmen wijs maken, dat hij eigenlijk blij moet zijn er nog zoo goed af te komen, omdat o.a. zijn defensie-belang zoo goed verzorgd is, daar België goedgunstig toegestemd heeft in het blauw-blauw laten der Wielingen-kwestie.

Dat schijnt een gelachtengang te zijn, die men van bepaalde zijde bij het Nederlandsche volk wil doen ingang vinden. In eenvoudig Hollandsch is de rede-neering aldus: „Gij Nederlandsche staatsburgers, hebt voor Uw defensiebelang de Wielingen noodig, waarop België vrij sterk staande aanspraken maakt. Wij, diplomaten, hebben aan den drang der Belgen naar de Wielingen weerstand geboden, maar moesten daarvoor opofferingen aanvaarden op de Schelde.

Wat is dan toch dat fameuze defensie-belang, dat Nederland heeft in de Wielingen, vraagt de niet-militaire staatsburger zich af. Om dit duidelijk te maken is een kleine geografische uiteenzetting noodzakelijk. Het zeegat van Vlissingen, dat toegang geeft tot de Nederlandsche Wester-Schelde, heeft drie vaarwaters: Oostgat, Deurloo en Wielingen. Daarvan is het Oostgat het Noordelijkste, de Deurloo het middelste en de Wielingen het Zuidelijkste vaarwater. De minste diepte in het Oostgat bedraagt 73 d.M., die in de Deurloo 58 d.M. en die in de Wielingen 83 d.M., bij het allerlaagste water, dat verwacht mag worden.

De Wielingen is ontegenzeggelijk het vaarwater voor groote schepen, minder door haar diepte, die ook bij het Oostgat voldoende kan worden genoemd, maar vooral doordat de Wielingen breed en gemakkelijk te bevaren is, terwijl het Oostgat een Zuidelijken drempel heeft (de Sardijneul), die eenige navigatorische moeilijkheden meebrengt. Die navigatorische moeilijkheden in de Sardijneul zijn echter geenszins onoverkomelijk, hetgeen moge blijken uit het feit, dat de kruiser „Java”, het grootste schip onzer Marine, in het afgelopen jaar herhaaldelijk door het Oostgat naar zee ging en door hetzelfde vaarwater binnenliep.

Hoe staat nu de zaak uit volkenrechtelijk oogpunt?

¹⁾ [Dit artikel werd geschreven, alvorens schr. kennis kon hebben genomen van de tractaten van Locarno. Welke waarde men aan zijn veronderstelling, dat België den steun van groote mogendheden zou genieten, ook heeft mogen hechten, nu in het Rijnpact reeds bij voorbaat de afschaffing der conventies van 1839 wordt geconstateerd, schijnt de conclusie gewettigd, dat Frankrijk en Engeland voor de Nederlandsch-Belgische betrekkingen al zeer onverschillig zijn. — Red.]

Het Oostgat loopt langs de kust van Walcheren, het Schelde-water bereikt dus hier geheel door Nederlandsch territoir en Nederlandsche territoriale wateren de open zee. De Deurloo ligt eveneens binnen Nederlandsch hoogheidsgebied, doch is wegens de geringe diepte en de vaak moeilijke bevaarbaarheid van minder belang. De Wielingen ligt binnen Nederlandsch gebied zoolang haar water langs de kust van Zeeuwsch-Vlaanderen (tot de Nederlandsch-Belgische grens) stroomt. Meer naar buiten stroomt het echter langs de Belgische kust en wanneer men als ehter Volkenrecht zou aannemen, dat ieder land zekere hoogheidsrechten heeft op een strook zeegebied van 3 zeemijlen breed langs zijn kusten, dan zou de Wielingen over de geheele breedte binnen de Belgische territoriale wateren vallen en dus voor Nederlandsche oorlogsschepen in tijd van oorlog gesloten zijn. Nu is de driemijls-regel geenszins stellig Volkenrecht en zeker niet onder alle omstandigheden van toepassing; hierop hopen we straks even terug te komen.

Laten we ons een oogenblik stellen op het standpunt, dat er voor de meening der Belgen, oppervlakkig gezien, veel te zeggen valt. Voorop zij gesteld, dat in vreedstijd zowel oorlogs- als handelsschepen vrij over de Wielingen in en uit kunnen varen. In oorlogstijd zou, wanneer de Wielingen Belgisch territoriaal water was, de doorgang voor handelsschepen nog vrij, maar voor belligerente oorlogsschepen gesloten zijn. Dit feit nu was voor de Nederlandsche Regeering van 1845 reeds een afdoend bezwaar tegen de inwilliging van België's eischen, omdat in dien tijd Nederland nog groote oorlogsschepen in Nederland bezat en men natuurlijk nog volstrekt niet kon zeggen, of in de toekomst Nederland niet Vlissingen als oorlogshaven voor groote schepen zou uitbouwen en dan de Wielingen als vaarwater in oorlogstijd noodig zou hebben. De zaken staan thans echter geheel anders. Vooreerst heeft Nederland in Europa geheel geresoneerd op het spelen van een rol als zeemogendheid en gezien de geweldige kosten van het onderhouden van een modern ingerichte oorlogsvloot is het wel uitgesloten te achten, dat ooit Nederlandsche oorlogsschepen van zoodanige afmetingen, dat zij de Wielingen bepaald noodig hebben, in Vlissingen, dat bovendien in moderne tijden onder het bereik der zware Belgische kanonnen ligt, zullen worden gestationneerd. Zijn wij in oorlog en is België onze tegenstander, dan is trouwens van het benutten van de Wielingen, een vaarwater, dat absoluut vanaf den Belgen wal bestreken wordt, in het geheel geen sprake. Is Nederland in oorlog en is België neutraal, dan zou zich het geval kunnen voordoen, dat bij het nu toegeven aan België's eischen de Wielingen door Nederlandsche oorlogsschepen niet bevangen zou kunnen worden zonder de Belgische neutraliteit te schenden. Vooreerst echter kunnen alle Nederlandsche oorlogsschepen, die wij nu bezitten en die wij in vele komende decennien zullen bezitten gebruik maken van het Oostgat als vaarwater, terwijl de voornaamste schepen voor Nederland's defensie, de onderzeebooten, daarenboven door Deurloo en Oosterschelde via Kanaal door Walcheren de open zee kunnen bereiken. Maar bovendien steekt ook hier de enorme technische ontwikkeling der oorlogswapens den verdedigers à outrance der defensie-noodzakelijkheid van de Wielingen, een spaak in het wiel. De wereldoorlog heeft toch geleerd, dat met mijnen de geheele Wielingen ook buiten de eventueel Belgische territoriale wateren kan worden afgesloten, zoodat een eventuele tegenstander ons het gebruik der Wielingen zou ontzeggen, ongeacht of dat vaarwater Nederlandsch of Belgisch territoriaal water is.

Hoe men de zaak ook bekijkt, het moet den onbevooroordeelden beoordeelaar voorkomen, dat het belang, dat onze maritieme defensie heeft bij het blauw-blauw laten van het statuut van de Wielingen, zoolang dat bij het aanhangige Verdrag „verkregen” werd, buitengewoon gering is.

Men denke nu echter uit het bovenstaande niet, dat, naar onze meening, daarom de Wielingen mag worden weggegeven aan België. Naar ons bescheiden oordeel is het toegeven aan de Belgische eischen uitgesloten, *niet* om vermeend defensiebelang, maar omdat ons recht op dat watergebied onomstootelijk vast staat en omdat geen staat rechten van zóódanigen aard kan laten vertreden zonder enorme schade te lijden aan eer en aanzien onder de volkeren.

De historische rechten van Nederland op de Wielingen zijn, voor zóóver ons bekend, als feiten nooit door België bestreden. De Belgische redeneering is, dat die historische rechten te niet worden gedaan door de in eenige speciale tractaten (o.a. de Noordzee-conventie) aangenomen regel, dat een land recht heeft op een strook van drie mijl breedte langs zijn kust, als territoriale wateren. De rechtsvraag rijst nu, of een dergelijke abstracte regel in het Internationale recht, bij zijn ontstaan alle reeds bestaande historische rechten in één slag te niet doet. Deze vraag moet ongetwijfeld ontkennend worden beantwoord. De bedoeling van het scheppen van de drie-mijlsregel was om een beperking te maken van het gebied waar iedereen en niemand rechten op had, nl. op de open zee. De Noordzee-conventie over de visscherij geeft daarvan een voorbeeld: het gebied waar iedereen mocht vissen, omdat niemand er soevereiniteit over bezat, werd beperkt door de drie-mijlsregel, die de visscherij binnen de drie mijl van de kust voorbehield aan de inwoners van den oeverstaat. Hieruit volgt, dat het principe van de drie mijl ter sprake komt bij den status van een zeegebied, waar niemand rechten had, maar zeer zeker niet bij de status van een zeegebied, als de Wielingen, dat reeds eeuwen (sedert de Grootte Raad van Mechelen in 1504) was toegevoegd aan een bepaalden staat i.e. aan Zeeland d.w.z. Nederland.

Maar zelfs als Nederland, bij de huidige zwakte van onze buitenlandsche politiek, geneigd zou zijn onze historische rechten prijs te geven, dan nog kan de Nederlandsche Regeering niet de soevereiniteit van België over de Wielingen erkennen. Tegenover den zoeven genoemden drie-mijlsregel staat toch een andere rechtsregel, die zegt, dat de staat, die soverein is over den benedenloop van een rivier, ook soverein is over de monden van die rivier. Nederland staat ongetwijfeld op het standpunt, dat het statuut van internationale rivier, dat de Schelde gekregen heeft, enkele bepaalde beperkingen van onze soevereiniteitsrechten meebrengt, maar ondanks dat, ja, juist om die reden, kan er nooit sprake zijn van het overlaten der soevereiniteit over een mond van de Schelde aan een vreemden staat. Nederland heeft in verband met het Rijntractaat toegegeven, dat de drie-mijlsregel ten onzen gunste niet van toepassing was op het zeegebied, grenzend aan onze kust, waarin de Rijn uitmondt. Het kan zonder alle zelfrespect te verliezen, niet toegeven, dat de drie-mijlsregel wél van toepassing zou zijn, nu zij, ten gunste van België, ten opzichte van de Schelde wordt ingeroepen. Deed de Nederlandsche Regeering dit wel, dan zou zij in plaats van een bijdrage te leveren tot den vooruitgang van het Volkenrecht, bewust medewerken aan het doen van een stap terug op internationaal rechtsgebied. Het is, naast op onze historische rechten, op dezen rechtsgrond, dat naar onze meening de Nederlandsche Minister van Buitenlandsche Zaken moet weigeren aan België's onredelijke eischen te voldoen; Z.E. trachte echter niet het Nederlandsche standpunt te motiveeren door te wijzen op, naar ons oordeel, overdreven eischen van defensiebelang.

J. TH. FURSTNER,
Luitenant ter Zee 1e klasse.

Algiers, 21 October 1925.
a/b. Hr. Ms. „Java”.

HET STANDPUNT VAN DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL TEN OPZICHTE VAN DE DUBBELE BELASTING.

Uiteraard is het vraagstuk der dubbele belasting voor de Internationale Kamer van Koophandel, ver-tegenwoordigende de grootste handels- en nijverheidsondernemingen van de meest belangrijke naties van de wereld, van veel belang. Oefenen toch de sedert den oorlog in alle landen onrustbarende gestegen belastingen vooral op handel en industrie een zwaren druk uit, die druk wordt in vele gevallen te zwaar, indien over eenzelfde inkomen of winst door meer dan één land belasting wordt geheven. Vandaar dan ook, dat de Internationale Kamer van Koophandel van hare stichting in 1920 af, tot zelfstandige bestudeering van het vraagstuk der dubbele belasting is overgegaan. Een speciale commissie werd daartoe ingesteld, terwijl in de meeste landen nationale comité's werden gevormd.

Op voorstel van de Commissie voor dubbele belasting werden op het Congres van Londen in 1921 een 4-tal algemeene beginselen aangenomen, waarna de commissie, onder Voorzitterschap van Prof. Suijling hare werkzaamheden voortzette. Op 20 December 1922 stelde zij een eerste serie resoluties samen, die aan het in 1923 te Rome gehouden congres werden voorgelegd. Deze resoluties, welke er slechts op waren gericht den druk der dubbele belasting te verzachten in plaats van dezen geheel op te heffen, werden ter verdere behandeling in handen der commissie gesteld, in het bijzonder omdat tusschen de verschillende nationale comité's geen overeenstemming was verkregen.

In November 1923 besloot de commissie, uit overweging dat het moeilijk — en wellicht voorbarig — was om gedetailleerde voorstellen te formuleeren, die geschikt waren om tijdig door de verschillende landen te worden aangenomen, — op het Congres van Rome ingediende resoluties — althans tijdelijk — buiten beschouwing te laten en zich te bepalen tot het samenstellen van eenige principes van ruime strekking, die ten doel zouden hebben dubbele belasting geheel te voorkomen. De op deze zitting ontworpen resoluties werden, na zoo noodig te zijn aangevuld en gewijzigd, op 7 Maart 1924 aangenomen; alleen de Italiaansche delegatie kon zich met het hieronder op de eerste plaats genoemde beginsel niet vereenigen.

In het kort houden de resoluties het volgende in:

Als rechtsgrond voor het heffen van belasting naar het inkomen dient algemeen te worden aanvaard het domicilie van den belastingplichtige.

Erkend wordt echter, dat het niet te verwachten is, dat belastingheffing in verband met den oorsprong van het inkomen bijv. van landerijen of van handels- en nijverheidsondernemingen, wordt uitgesloten.

In alle gevallen waarin belasting in verband met den oorsprong van het inkomen, niet kan worden vermeden moet onderscheid gemaakt worden tusschen belastingen, die het inkomen treffen naar zijn oorsprong en belastingen, die den belastingplichtige treffen ter zake van zijn domicilie, en naar zijn geheele inkomen worden geheven. Het land van oorsprong dient zich te bepalen tot het belasten van inkomens opgekomen in zijn gebied door een belasting bij de bron, welke belasting tegelijkertijd nauw begrensd moet zijn.

Hieruit wordt de conclusie getrokken, dat het land van oorsprong niet bevoegd moet zijn om van den belastingplichtige aangiften betreffende eenig bestanddeel van zijn inkomen te eischen, onverschillig wat de oorsprong ook moge zijn.

Daartegenover moet het land, waar de belastingplichtige zijn domicilie heeft, aan hem, die in het land van oorsprong door belasting wordt getroffen, een vermindering toekennen, verband houdende met de belasting aan den vreemden Staat betaald.

Voorts beveelt de commissie aan, het aannemen

van een uniforme definitie van het begrip „domicilie”.

In afwachting van een algemeene conventie op de hierboven vermelde grondslagen, drukt de commissie het verlangen uit, dat het aantal wederkeerige overeenkomsten ter vermindering van dubbele belasting tusschen verschillende staten algemeen moge toenemen.

Ten aanzien van de successiebelasting was men van meening, dat ter voorkoming van dubbele belasting dezelfde beginselen zouden moeten gelden als ten aanzien van de belasting naar het inkomen zijn gesteld.

Ten slotte werd, in verband met van „The Sea Transport Committee” ontvangen resoluties betreffende dubbele belasting van transportondernemingen, de hoop uitgesproken, dat de verschillende regeeringen op basis van wederkeerigheid vrijdom van belasting zouden verleen aan niet op haar grondgebied gevestigde scheepvaartmaatschappijen, ter zake van de voordeelen met de scheepvaart verkregen.

In April 1924 werd de Internationale Kamer van Koophandel door den Volkenbond uitgenoodigd een delegatie naar Genève te zenden, om voor de Technische Commissie van dien Bond het standpunt der Kamer uiteen te zetten, aan welke uitnoodiging gehoor werd gegeven.

In Mei 1925 besloot de Commissie, na bestudeering van het intusschen gepubliceerde rapport van de Technische Commissie van den Volkenbond, dit rapport voor het vaststellen van hare inzichten als leidraad te nemen.

Het resultaat hiervan is geweest, dat zij, en met haar de Internationale Kamer van Koophandel, op enkele uitzonderingen na, zich heeft vereenigd met de beginselen van de Technische Commissie. Aangezien deze beginselen reeds zijn medegedeeld in de beschouwingen van den heer Mr. Dr. Sinninghe Damsté in Economisch-Statistische Berichten van 25 Maart en 1 April 1925, meen ik te kunnen volstaan, met alleen de uitzonderingen te vermelden. Vooraf zij echter medegedeeld, dat het der Kamer voorkomt, dat het ter voorkoming van dubbele belasting noodzakelijk is, dat in alle fiscale systemen een scherp en duidelijk onderscheid wordt gemaakt tusschen de reële belasting, die het inkomen treft naar zijn oorsprong, en de persoonlijke belasting, die het inkomen treft ter plaatse waar de belastingplichtige zijn domicilie heeft.

Met het standpunt van de Technische Commissie, dat in zake de reële belastingen, indien de bedrijfsuitoefening in meer dan één Staat plaats heeft, ieder land zal belasten, hetgeen het bedrijf op zijn grondgebied opbrengt, kan de Kamer zich wel vereenigen, behalve in zoover, dat het tot belastingheffing zou kunnen leiden in gevallen, waarin van het aanwezig zijn van een wezenlijke handels- of nijverheidsinrichting in het buitenland eigenlijk geen sprake is. Lichamen, die in het buitenland slechts een agentschap hebben, dat niet een integreerend deel van de onderneming vormt, zouden moeten worden uitgezonderd van belasting in het land waar het agentschap is gevestigd. Naar de meening van de Kamer verdient het dan ook aanbeveling, uitdrukkelijk vast te leggen, dat, wil er van belastingheffing sprake kunnen zijn, de hierbedoelde lichamen in het buitenland een wezenlijke inrichting moeten hebben, waarin het bedrijf pleegt te worden uitgeoefend.

Een afzonderlijke regeling voor de transportondernemingen zoals de Technische Commissie aanbeveelt, te weten: dat slechts dan van bedrijfsuitoefening in een land gesproken kan worden, indien er zich een wezenlijke inrichting bevindt, waarin bedrijfsuitoefening pleegt te geschieden, is dan niet noodig, omdat in het voorstel der Kamer deze regel in het algemeen voor handels- en nijverheidsondernemingen zal gelden.

De hiervoor bedoelde regel voor handels- en nijverheidsondernemingen moet, naar het oordeel van de Kamer, ook gelden voor het assurantie- en het bankbedrijf, zoodat het stellen van bijzondere regelen voor deze bedrijven achterwege kan blijven.

Voor zooveel het scheepvaartbedrijf betreft, acht de Technische Commissie de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de Staten zich over en weer zouden verstaan om de vreemde scheepvaart vrij te laten. In verband met het feit, dat de voordeelen van het scheepvaartbedrijf worden behaald op de vrije zee, en met het oog op het zeer bijzondere karakter van deze ondernemingen, acht de Kamer het beter, dat voor de scheepvaart een afzonderlijke en in positieven vorm gestelde regel wordt gegeven. In samenwerking met „The Sea Transport Committee” en „The Taxation Committee of The International Shipping Conference” stelt zij dan ook als regel voor, dat de belasting alleen zal worden geheven door den Staat, waartoe de scheepvaartmaatschappij behoort, terwijl in afwachting van het algemeen aanvaarden van dezen regel, of voor zoover hij door eenigen Staat niet mocht worden aanvaard, de in het buitenland belaste voordeelen in mindering moeten worden gebracht van die, welke in het land, waartoe de maatschappij behoort, belast zijn.

Met de beginselen van de Technische Commissie ter voorkoming van dubbele belasting voor zooveel de persoonlijke of algemeene inkomstenbelasting betreft, gaat de Kamer geheel accoord; alleen meent zij het uitspreken van een oordeel over de stelling der Technische Commissie, dat de beginselen ten aanzien van de algemeene inkomstenbelasting gesteld, ook toepasselijk schijnen ten aanzien van de vermogensbelasting en de successiebelasting, achterwege te moeten laten.

Eveneens meent de Kamer zich van het weergeven van een meening te moeten onthouden met betrekking tot de resoluties van de Technische Commissie nopens de vlucht voor de belasting. Het algemeen gevoelen was echter ten gunste van de resolutie aangenomen op de Conferentie van Genua van 1922, welke hierop neerkomt, dat elk beginsel, waardoor de wisselmarkt zou kunnen worden bemoeilijkt of waardoor het geheim van bankrelaties met cliënten zou kunnen worden geschonden, veroordeeld moet worden.

Ten slotte zij nog vermeld, dat de Kamer zich geheel vereenigt met het advies van de Technische Commissie, dat de Volkenbond een conferentie van deskundigen, op breeder grondslag, zal bijeenroepen, die een concept-overeenkomst zou kunnen samenstellen, waarbij van de bovengenoemde principes wordt uitgegaan.

PEETERS.

DE NEDERLANDSCHE UITVOER- MAATSCHAPPIJ.

Een kort historisch overzicht van haar doel en werking.

Dr. F. E. Posthuma schrijft ons:

In het nummer van 16 December 1925 van de „Economisch-Statistische Berichten” lees ik onder bovenstaand hoofd:

„Door de vermindering van het exportexcedent gingen de werkzaamheden van de N.U.M. in den loop van 1918 gestadig achteruit en nam haar invloedssfeer gedurig af. Niet weinig werkte hiertoe mede het algeheele gemis aan samenwerking met het Departement van L., N. en H. De weinige medewerking, van de zijde van Minister Posthuma ondervonden, en die door de afdeling Crisiszaken werd overgenomen, heeft de Directie heel wat moeilijkheden en onaangenaamheden bezorgd.”

Dit gedeelte van het kort historisch overzicht, dat de heer Karel Huysinga, oud-president-directeur, thans liquidateur van de N.U.M., in uw weekblad schrijft, is wel kort, maar niet historisch. Als hij het had gelaten bij den eersten zin: „Door de vermindering van het exportexcedent gingen de werkzaamheden van de N.U.M. in den loop van 1918 gestadig

achteruit en nam haar invloedssfeer gedurig af", dan was het kort en ook historisch geweest, doch de beide andere zinnen zijn louter phantasie. Tot recht begrip van deze phantasie moet men het volgende weten.

Toen de maatregelen voor de voeding en kleding van het Nederlandsche Volk groote bedragen gingen vorderen, werd een orgaan noodig geacht, dat hierbij financieel een tegenwicht zou kunnen geven. Als zoodanig was de N.U.M. bedoeld. Deze N.U.M. moest natuurlijk een Directie hebben en daarin werden twee personen benoemd, de heeren Heil en Van Lennep, die geacht konden worden, de laatste geheel en de eerste voor een groot deel, de ontwikkeling der crisistoestanden te hebben medegemaakt. De derde benoemde, de heer Huysinga, wist van dit alles niets af, was zelfs een zoodanig onbekende, dat niemand mij op het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, iets over hem kon mededeelen.

Aan het Departement zelf bestond de Afdeeling Crisiszaken, uitstekend geoutilleerd en geëquipeerd en reeds 3 jaar getraind in het oplossen van allerlei crisisvraagstukken, toen de heer Huysinga als een totaal onbekende op het terrein verscheen. Het is dus heel verklaarbaar en historisch, dat deze afdeeling alle voorstellen van de N.U.M. eerst eens goed onder de loupe nam.

Bij de historie behooren ook altijd eenige data. De N.U.M. trad in werking op 1 Januari 1918. De eerste tijd werd door de N.U.M. gebruikt, om niet te zeggen ging verloren, met allerlei inwendige regelingen betreffende de huisvesting van de N.U.M., de aankleding der verschillende kamers, enz. enz. Bovendien had deze organisatie, wat heel natuurlijk en begrijpelijk is, evenals iedere andere, eenige maanden noodig voor pokken en mazelen, zoodat van een eenigszins functioneeren niet eerder sprake was dan in de maand Mei 1918.

Het toenmalige Kabinet werd démissionair op 6 Juni 1918 en het is een goede gewoonte, dat démissionaire Ministers eenigszins rekening houden met het feit, dat anderen hun werkzaamheden moeten voortzetten. De crisis was opgelost op 8 September 1918 en de Wapenstilstand kwam 11 November 1918. Wat was nu natuurlijker, gezien hetgeen ik hierboven schreef, dan dat in de maanden, die verliepen van de in werking treding van de N.U.M. af tot het aftreden van het Kabinet, van welken tijd de betrokken Minister nog drie maanden démissionair was, het nieuwe instituut, de N.U.M., eenigszins voorzichtig werd beschouwd? En even natuurlijk is het, dat, toen twee maanden, nadat het Kabinet was afgetreden de Wapenstilstand werd gesloten, de toestanden terstond anders konden worden bekeken.

Een historie-schrijver, ook al doet hij het kort, moet vóór alles kijk hebben op de nuchtere feiten.

Het doel van dit stukje is enkel om den heer Huysinga deze nuchtere feiten even voor te houden.

19 December 1925.

* * *

Naschrift. De opmerkingen van Dr. Posthuma geven den indruk, alsof ik thans, bij het schrijven van mijn overzicht, nog even onbekend ben in de crisistoestanden als bij mijn benoeming.

Voor het samenstellen van mijn overzicht raadpleegde ik, naast mijn eigen ervaringen, geschriften, die in het archief van de N.U.M. aanwezig zijn en waarbij mij zeker niet het minst diende een stuk, dat oud-Minister De Graaff over het werk van de N.U.M. opmaakte. De heer De Graaff, die ongetwijfeld een juist kijk heeft op de crisistoestanden, klaagt in zijn stuk in het bijzonder over het thans door Dr. Posthuma ontkende gebrek aan medewerking van zijn voormalig Departement.

Ik heb de werkzaamheden van de Afdeeling Crisiszaken, waarvoor de heer Posthuma een lans breekt, in mijn stuk nimmer afgebroken noch becritiseerd en

meen, dat mijn klacht over de weinige samenwerking met deze afdeeling juist van het tegendeel het bewijs is.

Toen de N.U.M. op 1 Januari 1918 haar werkzaamheden aanving, behoefde geen tijd verloren te gaan met „allerlei inwendige regelingen enz.". Zowel kantoren als personeel waren op dien datum volkomen gereed om met de werkzaamheden te beginnen. De statistieken wijzen dan ook uit, dat de opmerking van Dr. Posthuma niet juist is, dat er van een „eenigszins functioneeren" niet eer sprake was dan in de maand Mei 1918.

Ik ben het er volkomen mee eens, dat de historie-schrijver kijk moet hebben op de nuchtere feiten en ik heb hiernaar ook gestreefd. Juist het opsommen van de nuchtere feiten schijnt den heer Posthuma onaangenaam te zijn geweest, en daarom geeft hij in zijn schrijven een verdediging, alsof mijn overzicht een persoonlijken aanval op hem of zijn Departement bedoelde.

KAREL HUYSSINGA.

* * *

Het slotartikel van den heer Huysinga zal in het nummer van de volgende week verschijnen. — Red.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer is opgenomen het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand November 1925, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van November 1924.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 43.743.800 op tegen *f* 41.283.000 in November 1924 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van *f* 2.460.800. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van *f* 8.915.300.

De opbrengst over de eerste elf maanden van dit jaar bedroeg *f* 19.675.900 meer dan de opbrengst in hetzelfde tijdvak van 1924, terwijl de raming in het tijdperk Januari t/m. November 1925 met een bedrag van *f* 41.985.700 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de suiker-, de wijn-, de zout-, de bier-, de geslacht- en de tabaksaccijns, de zegelrechten, de registratierechten, de invoerrechten en van de kleinere middelen de belasting op speelkaarten en de belasting op gouden en zilveren werken een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de gedistilleerdaccijns, de successierechten, het statistiekrecht, de domeinen, de loodsgelden en de belasting op rijwielen.

Gaf de grondbelasting in October 1925 een hogere opbrengst te zien dan in de gelijknamige maand van 1924, ditmaal vertoonde genoemde belasting een decres van *f* 245.700, dat evenwel in verband met het ruim vloeien in de eerste maanden van het jaar van weinig beteekenis is te achten. Dank zij de vluggere invordering, waarbij eerder dan voorheen tot vervolging wordt overgegaan, hadden de betalingen over het loopende jaar vroeger plaats dan in vorige jaren het geval was. Hetzelfde kan gezegd worden van de personeele belasting, die in de afgelopen maand, in vergelijking met November 1924, in opbrengst *f* 635.800 terugliep, doch eveneens in sommige voorafgaande maanden van 1925 bijzonder ruim vloeide. Vergelijkt men dan ook de ontvangsten uit deze bronnen van inkomst over de eerste 11 maanden van 1924 en 1925, dan blijkt, dat het loopende jaar boven het vorige een surplus aanwijst respectievelijk van *f* 1.228.300 en *f* 1.733.900. Ook de raming werd, gerekend naar de eerste 11 maanden, bij beide belastingen overtroffen; het voordeelig verschil bedroeg onderscheidenlijk *f* 2.336.300 en *f* 1.366.300. De

grondbelasting heeft thans reeds meer opgebracht dan het geheele voor 1925 geraamde bedrag.

De inkomstenbelasting gaf, in tegenstelling met de vijf voorafgaande maanden, ditmaal weer een hoogere opbrengst te zien. Het voordeelig verschil bedroeg zelfs f 723.300, doch een bepaalde reden is hiervoor niet aanwijsbaar. Van meer belang is het, de ontvangsten uit deze belasting te vergelijken over de eerste 11 maanden van 1924 en 1925. Doet men dit, dan blijkt, dat de opbrengsten zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. Nov. 1924.	Jan. t/m. Nov. 1925.
1920/21	f 1.469.500	—
1921/22	„ 5.037.500	—
1922/23	„ 14.503.400	f 4.035.400
1923/24	„ 54.739.900	„ 10.452.300
1924/25	„ 15.454.000	„ 53.369.600
1925/26	—	„ 20.271.000
	f 91.204.300	f 88.128.300

De opbrengst over de eerste 11 maanden van 1925 bleef dus f 3.076.000 bij die van hetzelfde tijdvak van 1924 ten achter. Daarentegen mag met voldoening worden geconstateerd, dat de raming met een bedrag van f 10.211.600 werd overschreden en dat de opbrengst van Januari t/m. November reeds f 3.128.300 steeg boven het voor het geheele jaar 1925 geraamde opbrengstcijfer. Toch blijft het uiterst moeilijk eene voorspelling aangaande den verderen loop van dit middel te doen en dit te meer, waar de snellere invordering en de scherpere controle nog steeds haar invloed doen gevoelen.

De dividend- en tantiëmebelasting bracht in November 1925 f 471.700 minder op dan in dezelfde maand van 1924. Voor dit toevallig verschil kan evenwel geen reden worden opgegeven; het wordt trouwens geheel gecompenseerd door het ruimer vloeien van dit middel in de voorafgaande maanden. Beschouwt men dan ook de opbrengst over het tijdvak Januari t/m. November, dan blijkt, dat in 1925 f 2.085.400 meer werd ontvangen dan in het overeenkomstige gedeelte van 1924, terwijl $\frac{1}{2}$ der raming met f 5.543.400 en de raming voor geheel 1925 (f 12.000.000) reeds met f 4.543.400 werd overschreden. Uit deze cijfers valt af te leiden, dat vele ondernemingen door de betere uitkomsten van het bedrijf in staat zijn geweest, ruimere dividenden aan hare aandeelhouders uit te keeren.

De vermogensbelasting leverde opnieuw een surplus, ditmaal van f 446.800; de opbrengst steeg tot f 3.745.100, een nog nimmer bereikt cijfer. De snellere invordering doet ook bij dit middel zich duidelijk gevoelen. De hooge opbrengst van November liet niet na een gunstigen invloed uit te oefenen op de in totaal over 1925 te verwachten opbrengst. Vergelijking van de eerste elf maanden van 1924 en 1925 levert voor het laatste jaar een voordeelig verschil op van f 712.000; ook de raming werd thans overtroffen (met f 2.455.900). Voorts moge nog worden aangeteekend, dat de eerste 11 maanden van 1925 reeds f 1.580.900 méér opbrachten dan het voor het geheele jaar geraamde opbrengstcijfer.

De accijnzen bewogen zich, uitgenomen le gedistilleerdaccijn, alle in stijgende richting. De suikeraccijn accresseerde met f 1.187.100, waarbij evenwel moet worden bedacht, dat de maand November 1925 vijf verschijndagen (Maandag) van den crediettermijn bevatte tegen November 1924 slechts vier. De wijnaccijn klom met f 19.600; in het ruime vloeien van dezen accijn weerspiegelt zich het toenemend verbruik van goedkope wijnsorten. De gedistilleerdaccijn gaf, zooals reeds werd opgemerkt, een lagere inkomst te boeken van f 199.900, een gevolg waarschijnlijk van het gestadig afnemend verbruik van dit genotmiddel, al zal ook de fraude hieraan wel niet geheel vreemd zijn. De zoutaccijn leverde f 27.100 meer voor de schatkist op, toe te schrijven aan het meerder gebruik van binnenlandsch geraffineerd zout.

Evenals in alle vorige maanden van dit jaar gaf ook nu de bieraccijn een hoogere opbrengst te zien; de stijging bedroeg ditmaal f 126.700; de teruggang van het gedistilleerdverbruik brengt blijkbaar een toenemend biengebruik mede. Voor de stijging van den geslachtaccijn (met f 61.600) is een bepaalde oorzaak niet aanwijsbaar. De doorwerking van de met 1 Januari jl. in werking getreden accijnshooging op sigaretten en rooktabak veroorzaakte eene hoogere opbrengst van den tabaksaccijn ad f 292.900. Over het algemeen maken de accijnzen op den middelenstaat van 1925 een goed figuur. Zondert men den gedistilleerdaccijn uit, dan blijkt, dat alle accijnzen tot dusver méér hebben opgebracht dan in 1924. Behalve bij den gedistilleerd- en den geslachtaccijn werd ook de raming bij alle overschreden. De wijn-, de zout-, de bier- en de tabaksaccijn brachten in de eerste 11 maanden van 1925 zelfs méér op dan voor het geheele jaar is geraamd.

De belasting op speelkaarten leverde f 11.200 op tegen f 9800 in November 1924. De rijwiellbelasting gaf nog een bate van f 200 tegen f 5800 in November 1924. De totale opbrengst van laatstgemelde belasting over de verschenen 11 maanden steeg daardoor tot f 6.480.600, d.i. f 1.480.600 boven de raming.

Van de middelen, die meer in rechtstreeksch verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 738.500 meer op, voor een belangrijk deel (f 506.200) toe te schrijven aan het ruimer vloeien van de beursbelasting. De registratierechten stegen met f 81.500 en de invoerrechten, dank zij de doorwerking van het verhoogde Tarief, met niet minder dan f 1.779.200. Daarentegen daalde het statistiekrecht met f 19.300 en gingen de loodsgelden met f 6500 naar omlaag. De laatste cijfers geven echter geen oorzaak voor pessimistische beschouwingen. Gaat men n.l. de opbrengsten van de hier in de laatste plaats behandelde belastingen over de eerste 11 maanden des jaars na, dan blijkt, dat, op de registratierechten na, alle in 1925 een meerdere inkomst te boeken gaven dan in het voorafgaande jaar; de raming werd bij alle zonder uitzondering overschreden; zelfs werd de raming voor het geheele jaar reeds in de verstreken 11 maanden van 1925 overtroffen (bij de zegelrechten met niet minder dan f 4.648.600). In al deze cijfers manifesteren zich de opleving in den handel en de terugkeer tot betere economische verhoudingen.

Ten slotte moge nog worden gewezen op de successierechten, waarop nimmer een peil te trekken viel, en die ditmaal met f 1.298.100 terugliepen. De loop van dit middel is teleurstellend; in de eerste 11 maanden van 1924 kwam f 4.165.400 meer in dan in dezelfde periode van het loopende jaar; hiertegenover staat echter, dat $\frac{1}{2}$ van de raming met f 482.800 werd overtroffen. De domeinen gaven ditmaal f 48.200 minder te boeken.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 12.343.400 (raming f 7.783.000), tegen f 11.507.800 in November 1924. Van eerstgemeld bedrag was ruim f 6.400.000 aan de Verdedigingsbelastingen te danken. In de eerste 11 maanden van 1925 kwam voor het Leeningfonds f 93.273.800 binnen (in hetzelfde tijdvak van het vorig jaar f 94.220.400).

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

IETS OVER ZUID-AFRIKAANSCH E CONOMISCHE TOESTANDEN.

II. *Kapitaal en Crediet in den Landbouw.*

Prof. Dr. J. E. Holloway te Pretoria schrijft ons:

In het vorige artikel heb ik uitgebreid over de gronden, die, vooral door groote maatschappijen, worden vastgehouden, in afwachting van een stijging van de grondwaarde. In mindere mate wordt hetzelfde gedaan door boeren, die hun boerderijen slechts gedeeltelijk bewerken. Een enkele streek uitgezonderd, ligt

een zeer groot gedeelte van het bouwland van Zuid-Afrika nog braak. Het district van Bethal, op het Transvaalsche Hoogveld, is in dit opzicht verder ontwikkeld dan de meeste andere districten van de provincie. En toch vindt men, zelfs in dit district, den volgenden toestand:

Grootte der boerderijen:	Gemidd. bewerkte oppervlakte:
21 tot 100 morgen	41,87 morgen
101 „ 500 „	82,39 „
501 „ 1.000 „	161,06 „
1001 „ 2.000 „	207,82 „
2001 „ 5.000 „	257,90 „

(1 morgen = 1.167 HA.).

Waarom is dit te wijten? Gedeeltelijk, natuurlijk, aan de dunne bevolking. Maar dit is geen voldoende verklaring, want de Arme-Blanken hebben geen grond. Maar het schijnt, dat de bemiddelde Afrikaansche boer bezielde is met een verlangen, zooveel mogelijk grond te bezitten. De oorzaak hiervan is historisch: in het verleden hebben de ouders altijd getracht, genoeg grond in bezit te krijgen, om aan ieder hunner kinderen een boerderij te geven. Maar wegens de omstandigheden, waaronder het moderne landbouwbedrijf wordt uitgeoefend, heeft deze gedragslijn bedenkelijke gevolgen. Wanneer de markt goed is, en de boer extra-inkomsten geniet, wordt daarmede dikwijls meer grond gekocht. Het gevolg is, dat zeer vele boeren *te veel grond en te weinig bedrijfskapitaal* bezitten. Dit heeft een zeer nadeelige uitwerking op de economische inrichting van het boerenbedrijf, en zeer vele boeren zouden rijker worden, als ze aan de verzoeking om groot-grondbezitter te wezen, weerstand boden, en liever hun geld aan een betere ontginning van hun boerderijen besteedden.

De Droogte-Onderzoek-Commissie, die verleden jaar haar eindverslag heeft uitgebracht, heeft er den nadruk op gelegd, dat de opbrengsten van de boerderij veel voordeelijker zouden zijn, als er meer kapitaal aan het volgende besteed was: aanleg van meer omheinde plaatsen, waar het vee kan worden samengehouden; aanleg van kampen, waar geen jakhalzen kunnen binnendringen; ontwikkeling van de irrigatie; het zorgen voor veevoeder voor tijden van droogte. Wat eerstgenoemde verbetering betreft, heeft de Commissie berekend, dat daardoor de opbrengst van de schapen- en bokkenteelt met £ 13.000.000 per jaar vermeerderd zou kunnen worden, zonder dat het bestaande aantal dieren toeneemt! Er heerscht nog een veel te sterke neiging op de Zuid-Afrikaansche boerderij, te nemen, wat de mildheid der natuur aanbiedt, en geen voorzorgsmaatregelen voor de toekomst te treffen.

Een nog veel erger gevolg van dezen toestand is, dat de boerenbevolking voortdurend gebrek aan contanten heeft om de loopende onkosten van het bedrijf te dekken. Dit zou nog niet zoo erg zijn, als er in Zuid-Afrika een redelijk stelsel van crediet op korten termijn bestond, maar ongelukkig is dit niet het geval. De boeren moeten in dit opzicht hun toevlucht nemen in twee richtingen, die niet bijzonder voor hun doel geschikt zijn, t.w. de handelsbanken en de handelshuizen. Het gevolg is nu, dat, als alles voorspoedig gaat, de boer geen moeite heeft om crediet te krijgen. Maar als de oogsten mislukken en hij steun noodig heeft, om hem tot den volgenden oogst er door te helpen, kan hij dien moeilijk krijgen.

Een ander nadeelig gevolg van het gebrek aan bedrijfskapitaal is de huidige toestand van het vrije crediet. In Zuid-Afrika is het geheele commercieele leven gebaseerd op crediet en contante betaling speelt een geringe rol. Feitelijk heeft iedereen ergens crediet — bij de banken, bij de groote handelshuizen, bij de Joden of zelfs bij den „koelie-kleinhandelaar“. Daardoor worden de bedrijfskosten aanmerkelijk verhoogd: de boekhouding, de verloren rente en het risico van verlies. Maar het stelsel schakelt ook de concurrentie goeddeels uit. Zoodra iemand genoeg in de schuld zit bij den een of anderen winkelier, moet hij

voortaan alles bij hem koopen uit vrees, dat deze hem anders te ongelegener tijd zal dwingen, zijn schulden te vereffenen. Bij een dergelijk stelsel is er dus weinig concurrentie en de genoemde factoren dragen in sterke mate bij tot verhooging der kosten van het levensonderhoud. De hooge loonen, die aldus betaald moeten worden, bemoeilijken de taak van den producent, die zijn afzetgebied in het buitenland moet gaan zoeken.

Verder zijn er maar al te veel handelaars, die den boer aanmoedigen op crediet te koopen, en de rekening al grooter en grooter te laten worden. Als de slechte oogsten hun dan eindelijk de gewenschte gelegenheid geven, oefenen ze druk op hem uit, om zijn schulden te betalen, want ze weten zeer goed, dat dit een zeker middel is, zijn grond goedkoop in bezit te krijgen.

Het stelsel van vrij crediet is een kanker in de ingewanden van Zuid-Afrika, en alles wat kan medewerken, om het te beperken, zal bijdragen tot den vooruitgang van het land.

DE DUITSCHE REICHSBAHN EN HAAR HERSTEL- VERPLICHTINGEN.

Dr. Carl Krämer te Hamburg schrijft ons:

De Duitse Reichsbahn heeft zich na de stabilisatie der wisselkoersen in November 1923 zeer snel tot een rendabele onderneming ontwikkeld. Terwijl bijvoorbeeld kort voor de stabilisatie, in October 1923, een maandelijksche bijslag uit de Rijkskas ter hoogte van 450 millioen goudmark noodig was, gelukte het reeds in de periode 15 November 1923—31 Maart 1924 met een kleine zuivere winst af te sluiten. Nog gunstiger waren de resultaten over de periode 1 April 1924—30 September 1924, bij welke beoordeling in aanmerking genomen moet worden, dat, wegens de toenmalige kapitaalschaarschte in Duitschland, het opnemen van leeningen op langen termijn niet mogelijk was en derhalve alle uitgaven voor nieuwbouw en nieuwen aanschaf uit de loopende ontvangsten moesten worden bestreden. De resultaten der periode waren de volgende:

Bedrijfsontvangsten	1946 mill. R.M.
Gewone uitgaven	1637
Buitengewone uitgaven	206
Totale uitgaven	1843 „ „
Overschot	103 „ „

Hoë tevredenstellend dit resultaat, één jaar na de stabilisatie van het geldwezen, ook mocht zijn, het bereikte niet in de verte de eischen, welke door de in Augustus 1924 afgesloten Londensche overeenkomst aan de onderneming, als één der bronnen der van Duitschland geëischte herstellasten, werden gesteld. In het Dawes-rapport werd door de spoorwegdeskundigen aangenomen, dat de Duitse spoorwegen in normale tijden een zuivere winst van ongeveer een milliard R.M. zouden afwerpen. Dit bedrag omvat ook de door de spoorwegen van het personen- en goederenverkeer geheven verkeersbelasting met een opbrengst van rond 300 millioen, zoodat in het gunstigste geval op een netto-opbrengst van ongeveer 700 millioen mark zou kunnen worden gerekend. Dienovereenkomstig stelde de Londensche overeenkomst de jaarlijksche prestaties vast. In 1924—'25 wordt geëischt: 200 millioen R.M., in 1925—'26 595 millioen R.M., in 1926—'27: 550 millioen R.M. en in de volgende jaren 660 millioen R.M., hetgeen overeenkomt met 5 pCt. rente en 1 pCt. aflossing van 11 milliard spoorwegobligaties. De vraag rijst derhalve, hoe het thans met de rentabiliteit der onderneming staat; de omstandigheden hebben zich n.l. sedert de stabilisatie van het geldwezen wel in zoverre geconsolideerd, dat het gewaagd zou zijn, voor de volgende jaren een sterke verbetering van de inkomsten en derhalve een sterke toeneming van het personen- en goederenverkeer aan te nemen.

In de eerste plaats volgen hier de resultaten van de bedrijfsrekening in het jaar, loopende van 1 Octo-

ber 1924 tot 30 September 1925 (in millioenen R.M.).

	April-Sept. 1924	October 1924— Maart 1925	April-Sept- tember 1925	October 1924— September 1925
Ontv. uit het personenverkeer.	645	553,9	836,9	1390,8
" " " goederenverkeer.	1128	1342,2	1397,3	2739,5
Andere inkomsten	173	131,8	172,1	303,9
Totaal	1946	2027,9	2406,3	4434,2
Personeellasten	922	1146,5	1206,0	2352,5
Zakelijke uitgaven	543	605,4	619,1	1224,5
Buitengewone uitgaven	378 ¹	140,9	147,2	294,1
	1843	1898,8	1972,3	3871,1
	103	129,1	434,0	563,1

In het algemeen zijn de ontvangsten uit het spoorwegverkeer thans bijna 50 pCt. hooger dan vóór den oorlog, terwijl de tarieven, in het bijzonder die voor het personenverkeer, boven dit percentage aanmerkelijk uitstijgen. De ontvangsten uit het goederenverkeer worden, behalve door de een dalende tendentie vertoonende tarieven, in hoofdzaak door de toeneming van het verkeer beïnvloed. In de maanden April—September 1924, derhalve nog voor de definitieve ont-ruiming van het Roergebied en de overgave der Roerspoorwegen aan de Deutsche Maatschappij, bedroeg de vervoerde hoeveelheid goederen gemiddeld 20,18 miljoen ton. Sindsdien is de toestand aanmerkelijk verbeterd. In October 1924 werd bijv. 28,7 miljoen ton, in Juli 1925 (tot dusverre het maximum) 32,5 miljoen en in Augustus 31,7 miljoen ton vervoerd. Nog duidelijker treedt deze verbetering in het aantal door het bedrijfsleven aangevraagde goederenwagens aan den dag. Dit aantal bedroeg in October 1924 2.639.000, in October 1925 echter ongeveer 3.663.000, een toeneming dus van bijna 40 pCt. in een jaar. De vraag is natuurlijk, of deze ontwikkeling zal voortduren. Gelijk de tabel laat zien, stegen de totale ontvangsten in de eerste helft van het boekjaar 1925—'26 tot 460 miljoen boven de overeenkomstige periode van het vorige boekjaar.

Hetzelfde verschijnsel is ook aan den uitgavenkant waar te nemen. Hier zijn het in het bijzonder de uitgaven voor loonen en salarissen, die het bestuur steeds meer hoofdbreken kosten. Na de stabilisatie van het geldwezen begon bij de spoorwegen de z.g. „Personalabbau”, als gevolg waarvan op 1 Juli 1924 het personeel der spoorwegen met 276.943 man of wel met 27,6 pCt. was verminderd, zoodat het op dien datum 732.500 man telde. Deze maatregelen belasten de onderneming in de eerste jaren tamelijk sterk met pensioenlasten, zoodat de werkelijke besparing, uit deze vermindering van het aantal beambten voortvloeiende, eerst in latere jaren geheel aan den dag zal treden. Na het overnemen der Roerspoorwegen moest het personeel tot 770.000 man worden versterkt. Dit aantal werd in de daarop volgende maanden weder verminderd, zoodat het in November 1925 732.000 bedroeg. De directie streeft er naar, binnenkort het personeel op de vooroorlogshoogte (ongeveer 693.000 man, de afgestane gebieden buiten rekening gelaten) te reduceeren, een streven, dat natuurlijk op sterken tegenstand bij het personeel stuit. Het streven der directie dient evenwel als gerechtvaardigd te worden erkend, aangezien de personeellasten der onderneming thans bijna 80 pCt. hooger zijn dan vóór den oorlog. De ambtenaarssalarissen zijn sinds Juni 1924 niet verhoogd, waartegenover staat, dat de loonen der arbeiders verschillende malen aan het stijgend loonpeil der overige arbeidersgroepen aangepast moesten worden.

Op het gebied der zakelijke uitgaven is het wezenlijk anders gesteld; hier valt, ondanks het 30 à 40 pCt.

¹) In deze som zijn nog 172 miljoen R.M. voor de terugbetaling van vroegere schulden begrepen.

hoogere prijsniveau, geen vermeerdering der uitgaven bij voor den oorlog vergeleken vast te stellen. Aangenomen mag worden, dat dit feit in hoofdzaak voortvloeit uit mindere uitgaven voor nieuwbouw en nieuwen aanschaf. Gedurende de inflatie heeft de Reichsbahn haar wagen- en locomotievenpark aanzienlijk verbeterd en op deze wijze het verlies, dat door den in het vredesverdrag opgelegden afstand van bedrijfs-materiaal ontstaan was, betrekkelijk snel ingehaald. Thans zijn de spoorwegen in staat, de oudere wagens en locomotieven uit dienst te nemen, zonder dat direct nieuwe aanschaf noodig is. De volgende tabel geeft een overzicht van het roerend materiaal van de Reichsbahn thans en vóór den oorlog.

	Maart 1914	Midden 1925
Locomotieven	29.990	28.717
Personenwagens	65.961	65.889
Bagagewagens	18.673	22.355
Goederenwagens	667.048	693.633

Wanneer men in aanmerking neemt, dat het net der Reichsbahn thans een lengte van ongeveer 51—52.000 KM. heeft tegen 57.250 KM. vóór den oorlog, blijkt, dat de spoorwegen thans betrekkelijk rijkelijker dan toen van locomotieven en wagens zijn voorzien. Er zal derhalve nog eenige tijd kunnen verlopen, alvorens de spoorwegen in grooteren omvang tot nieuwen aanschaf moeten overgaan. Te verwachten valt, dat het in den loop der tijden weder mogelijk zal zijn, zulken nieuwen aanschaf, evenals nieuwbouw, door het opnemen van credieten op langen termijn te bestrijden.¹⁾

Uit het hierboven vermelde bedrijfsoverschot van 563 miljoen R.M. heeft de Reichsbahn in de periode October 1924—1 September 1925 200 miljoen aan den Agent-Generaal voor de Herstelbetalingen uitgekeerd en verder in September nog eens 50 miljoen. De 313 miljoen, welke hierna nog over zijn, worden op een z.g. „Ausgleichs”-reserve geboekt, die krachtens wettelijk voorschrift ter dekking van bedrijfs-tkortten en garantie van herstelbetalingen dient te worden gevormd. Van September 1925 af moet, gelijk uit het bovenstaande volgt, bijna regelmatig 50 miljoen R.M. per maand ter beschikking van den Agent-generaal worden gesteld. In de wintermaanden van het vorige jaar heeft het bedrijf echter in totaal slechts 129,3 miljoen netto overschot opgeleverd. Al kan nu ook worden aangenomen, dat de huidige winter guntiger resultaten zal afwerpen, toch dient met de mogelijkheid rekening te worden gehouden, dat een maandelijksch overschot van 50 miljoen R.M. in de rustige periode Januari—Maart niet wordt bereikt. In dit geval kan de „Ausgleichs”-reserve de leemte aanvullen. Een andere vraag is, of het mogelijk zal zijn, het bedrijf reeds in het volgende jaar een overschot van meer dan 700 miljoen R.M. (595 miljoen herstelbetalingen en 110 miljoen wettelijke reserve) te doen afwerpen. Het is natuurlijk niet mogelijk, op deze vraag op grond van de buitengewone resultaten van het afgelopen najaar een antwoord te geven. Houdt men echter rekenschap met de ontwikkeling van de Deutsche spoorwegen sedert de inflatiedagen, dan zal men ook zonder ongemotiveerd optimisme de vraag, of de spoorwegen aan hun herstelverplichtingen kunnen voldoen, bevestigend kunnen beantwoorden, een standpunt, dat door officiele publicaties geheel en al wordt gedeeld.

* * *

[De Commissaris voor de Deutsche Spoorwegen, de heer Lerverve, is, blijkens zijn rapport aan de Reparatie-Commissie over de periode 1 Oct. 1924—31 Aug. 1925, verschenen sinds het bovenstaande werd geschreven, eveneens van dit inzicht. Hij schrijft nl., dat uit de door hem geproduceerde cijfers en toelich-

¹) Afgezien van de herstellasten zijn de schulden der maatschappij thans gering. Zij bedragen ongeveer 111 miljoen R.M., waarvan 85 miljoen Rijkscrediet.

ting geconcludeerd mag worden, dat de eerste bedrijfsresultaten der Reichsbahn bevredigend zijn en de ramingen der experten bevestigen. Zoo was bijv. de exploitatiecoëfficiënt 80, welk cijfer de deskundigen bereikbaar hadden geacht. De heer Leverve schrijft verder:

„Hoewel het bedrijf gedurende een periode van zeer ernstige economische crisis begon, hebben de ontvangsten veroorloofd de uitgaven voor nieuwbouw en uitbreidingen, welke normaal uit andere bronnen behooren te worden voldaan, te bestrijden, de herstellasten van het eerste jaar te dekken en daarenboven de noodige reserves voor volgende jaren te vormen. Er is alle reden te hopen, dat de ontvangsten zullen vermeerderen, wanneer de toestand van het Deutsche bedrijfsleven verbetert en dat de Reichsbahn bij voorzichtig beheer overeenkomstig de commerciële beginselen in staat zal zijn, den dienst der herstelobligaties te verzekeren en op haar aandeelen een dividend te betalen.

In verband hiermede moet men niet vergeten, dat de dienst der herstelobligaties, welke op het oogenblik de eenige kapitaallast vormt, die op de Reichsbahn drukt, na het hersteljaar 1927—1928 maximaal 660 miljoen goudmarken zal belopen en deze last schijnt geenszins overdreven, indien men haar vergelijkt met de bruto-ontvangsten, die vanaf dit jaar op ongeveer 4½ milliard worden geraamd. De verhouding van kapitaallasten tot bruto-ontvangsten is wezenlijk zwaarder bij vele andere spoorwegadministratiën.” — Red.]

AANTEKENINGEN.

De politiek van de Rijksbank. — Tegelijk met het rapport van den Agent-generaal voor de Herstelbetalingen over het eerste Dawes-jaar, zijn dezer dagen de verslagen verschenen van den Commissaris bij de Rijksbank, van dien voor de spoorwegen, van den Commissaris voor de gecontroleerde staatsinkomsten en van den Trustee voor de industriele obligatiën. Het rapport van Prof. Bruins, dat zich uitstrekt over de periode 11 October 1924—31 Augustus 1925, bestaat, behalve uit enkele inleidende mededelingen, uit drie gedeelten, waarvan het eerste handelt over de biljettenuitgifte, het tweede over de dekking der biljetten, terwijl het derde enkele beschouwingen over de politiek van de Rijksbank bevat. In de eerste plaats geeft dit deel een overzicht van het terrein, waarover zich de credietverleening door de Rijksbank uitstrekt en van de door haar gevoerde restrictiepolitiek; vervolgens worden de redenen herhaald, welke Dr. Schacht op 26 Februari jl. voor de verlaging van het disconto van 10 op 9 pCt. heeft aangevoerd. Het verslag gaat dan als volgt verder:

„Sindsdien is op de Rijksbank van verschillende kanten aandrang uitgeoefend, het disconto verder te verlagen. Zij heeft echter, hoofdzakelijk met het oog op de later ingetreden wijzigingen in den deviezenvoorraad, tot dusverre de verlaging nagelaten.

De President van de Rijksbank heeft dit in de zitting van den „Zentralausschuss“ van 28 Juli 1925 nader uiteengezet, door erop te wijzen, dat de structuur der handelsbalans, de opzeggings van korte buitenlandse credieten, zoowel als de herstelverplichtingen (rentedienst der Dawesleening, Recovery Acts, bezettingskosten) een zoodanige vraag naar deviezen ten gevolge hebben gehad, dat een verdere verlaging van het disconto voorloopig niet te motiveeren was. Overigens vertoonde de totale circulatie sedert de in Februari 1925 plaats gehad hebbende discontoverlaging weder een voortdurende stijging; op het einde der berichtperiode was het omloopcijfer tot rond 5 milliard R.M. gegroeid.

Indertijd verdienen de gebeurtenissen op het door den President genoemde gebied de voortdurende opmerkzaamheid der Rijksbank. De Deutsche betalingsbalans was in de berichtperiode steeds van dien aard, dat slechts door een voortgezette vermeerdering der buitenlandse credieten het evenwicht kon worden behouden. Sinds 3 Juni 1924 heeft de Rijksbank alle aanvragen om deviezen op basis van den dollarkoers van 4,20 ten volle ingewilligd en omgekeerd alle aangeboden deviezen op denzelfden grondslag opgenomen. Zij heeft sindsdien deze gedragslijn zonder onderbreking gevolgd, al is ook de wettelijke inwisselingsverplichting

ting tot dusverre nog niet van kracht geworden.¹⁾ Aangezien bovendien het groote verschil tusschen den rentestand in en buiten Duitsland leidt tot concentratie der zich in Deutsche handen bevindende deviezen bij de Rijksbank, is het duidelijk, dat iedere zich van tijd tot tijd voordoende verandering in de beweging der buitenlandse credieten zich onmiddellijk in de positie der Rijksbank openbaart.

Ten aanzien van de *buitenlandsche credieten* mogen nog de volgende punten naar voren worden gebracht:

Het is duidelijk, dat onder de huidige omstandigheden die buitenlandse credieten, welke direct of indirect ter vergrooting van den uitvoer dienen, en zich derhalve in zekere mate zelf dekken, het meest gewenscht zijn. Voor credieten, welke ertoe kunnen bijdragen, den invoer te verkleinen — hiertoe behoort o.a. een groot deel der productief belegde agrarische credieten — geldt in zekere mate hetzelfde. Naast deze credieten zijn er echter nog vele andere, bij welke van een dergelijke middellijke of onmiddellijke inwerking op de deviezenproductie niet kan worden gesproken. De meeste der aan gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen verstrekte buitenlandse credieten behoren tot deze tweede groep. In het algemeen belang is het noodzakelijk, dat bij deze credieten, in meerdere mate nog dan bij de door de Rijksbank zelf verleende credieten, aan den eisch der productiviteit is voldaan.

Dat dit het geval zal zijn, is niet zonder meer zeker, aangezien in het bijzonder bij de aan publiekrechtelijke lichamen verleende credieten voor den buitenlandse geldgever het doel van het crediet slechts secundaire beteekenis heeft en anderzijds de Rijksbank, wanneer haar het opgenomen bedrag in vreemde munt ter omwisseling in Rijksmarken wordt aangeboden, niet in staat is, dergelijke eischen te stellen als bij de door haarzelf verleende credieten.

Op deze gronden zijn in December 1924, in overleg met de Rijksregering, door de landen bepaalde richtlijnen voor het opnemen van buitenlandse credieten door landen, gemeenten en verbonden van gemeenten vastgesteld en is een adviescollege ingesteld, waarvan vertegenwoordigers van het Rijksministerie van Financiën, van het Reichswirtschaftsministerie, van de Pruisische en de Beiersche Staatsbank, zoowel als van het Reichsbankdirectorium deel uitmaken.

Dit adviescollege onderzoekt de hem voorgelegde credieten op hun economische doelmatigheid. Zijn practijk gaat in deze richting, dat het slechts zulke buitenlandse credieten goedkeurt, welke ten volle productieve doeleinden dienen, d.w.z. door oprichting van reudeerende bedrijven, welke door het onmiddellijk opleveren van waarden, den leeningdienst uit eigen ontvangsten volledig verzekeren.

De Rijksbank heeft meer dan eens als haar opvatting te kennen gegeven, dat bij de beoordeeling van de toelaatbaarheid dezer buitenlandse credieten zeer groote terughoudendheid geboden is.

Een tweede vraag, die van groote beteekenis is, is de tijdsduur, waar voor de credieten worden verleend. Hetgeen het Deutsche economische leven in de eerste plaats noodig heeft is bedrijfskapitaal. Al wisselen ook de doeleinden, waarvoor het bedrijfskapitaal noodig is, voortdurend, de behoefte aan bedrijfskapitaal is blijvend, zoodat, wanneer niet vergrooting van het eigen kapitaal mogelijk is, het in hooge mate gewenscht is, dat de credieten op langen termijn worden verleend. Anderzijds is het thans nog zwak aangeboden nieuwe binnenlandsche kapitaal veelal nog slechts voor korten termijn beschikbaar en geeft het, ook wanneer het zulks niet is, de voorkeur aan belegging op korten termijn. Een gevolg hiervan is, dat vaak de dekking van behoeften, welke zich over langen termijn uitstrekken, door credieten op korten termijn niet te vermijden is. Hierin ligt een van de zwakste plekken van het huidige Deutsche credietwezen en slechts met groote spaarzaamheid zal langzamerhand verbetering zijn te bereiken.

Bij de buitenlandse credieten is in dit opzicht gedurende de berichtperiode reeds veel bereikt. Want terwijl in den beginne hoofdzakelijk korte credieten door het buitenland werden verleend, zijn langzamerhand de lange credieten in omvang toegenomen. Verschillende korte credieten werden afgelost en andere werden in lange credieten omgezet. Desondanks zijn ook hier de omstandigheden nog

¹⁾ Op grond van par. 31 van de Bankwet is de Rijksbank verplicht, haar biljetten den toonder, te zijner keuze, in Deutsche gouden munt, in ongemunt goud of in chèque of uitbetaling in buitenlandse munt in te wisselen. Volgens par. 52 is voor het van kracht worden van dit voorschrift een overeenstemmend besluit van het Reichsbank-Directorium en van den Generalrat noodig. Tot dusverre is geen dergelijk besluit genomen.

niet bevredegend, zoodat ook dit punt voor de Rijksbank aanleiding tot voortdurende waakzaamheid blijft."

Vervolgens worden eenige mededeelingen gedaan over de *Golddiskontbank*, via welk instituut de Rijksbank deelneemt aan de credietverleening in vreemde munt.

Het rapport komt dan tot de geldmarkt, waarover het volgende wordt opgemerkt:

"Zoolang de credietrestrictie in haar huidige vorm van toepassing blijft, kan van een normalen samenhang tusschen bankdisconto en rentevoet op de *geldmarkt* niet gesproken worden. Toch schijnt het van pas, eenige woorden te wijden aan de ontwikkeling van den rentevoet in het vrije verkeer.

Vooropgesteld zij, dat de beteekenis van de geldmarkt in Duitschland thans betrekkelijk veel geringer is dan vóór den oorlog. Bovendien is thans de situatie van de geldmarkt in meer dan één opzicht niet normaal te noemen.

In aanzienlijke mate is dit een gevolg van het ter beschikking stellen van groote bedragen openbare gelden. De omvang dezer openbare gelden nam, hoewel een deel ervan naar het zich laat aanzien als slechts voorloopig beschikbaar moet worden beschouwd, gedurende de berichtperiode voortdurend toe. Ongetwijfeld hebben deze gelden een kunstmatig ontlastend invloed gehad; de groote schommelingen in de totale bedragen brachten bovendien een onmiskenbare onzekerheid op de geldmarkt teweeg. Het bedrag dezer openbare en met hen gelijk te stellen gelden — in hoofdzaak afkomstig van Rijk, Post en Reichsbahn — beliep tegen het einde der berichtperiode meer dan 1 miljard R.M. De tegoeden der Regeering bevinden zich, overeenkomstig par. 25 van de Bankwet, in handen van de Rijksbank, waar zij ten deele renteloos op girorekening staan, ten deele door herdiscontoeering van wissels uit de portefeuille der Rijksbank, ten deele door aankoop van wissels door de Rijksbank op de particuliere discontomarkt, rentedragend zijn belegd.

De doelmatigheid der algemeene concentratie dezer gelden bij de Rijksbank kan van verschillende kanten worden belicht. Van het standpunt van het geldwezen uit moet niet voor bestrijding vatbaar worden geacht, dat iedere maatregel, welke onder de huidige omstandigheden en met het oog op de moeilijke vragen, welke de centrale bankpolitiek in Duitschland nog zal hebben op te lossen, de positie van de Rijksbank tegenover de geldmarkt vermag te versterken, ondersteuning verdient.

Het voornaamste gedeelte van de gelden, welke aan de *particuliere discontomarkt* toevloeien, is afkomstig van publiekrechtelijke lichamen, hoewel ook de particuliere banken in den regel met niet onaanzienlijke bedragen deelnemen. Evenals op de geldmarkt doet zich ook op deze markt de invloed van den ultimo sterk gevoelen. Het streven van de Rijksbank, de ontwikkeling van deze markt te bevorderen, blijkt o.a. uit de reeds vermelde maatregelen, met betrekking tot de discontoeering van bankaccepten.¹⁾ Deze ontwikkeling schrijft slechts langzaam verder. Eerst nadat in 1925 het particulier disconto onder dat der Rijksbank was gedaald, kon van een meer of minder geregelde markt gesproken worden, hoewel gedurende de gehele berichtperiode de Rijksbank met behulp der haar ter beschikking staande openbare gelden practisch op de vaststelling van de hoogte van het particuliere disconto grooten invloed uitoefende.

De markt voor „*Warenwechel*” met *bankendossement* heeft slechts geringe beteekenis.

De *debetrente voor rekening-courant-crediet*, den verreweg het meest gebruikelijken vorm van kort crediet, becroeg gedurende de berichtperiode bij de banken der Berliner Stempelvereniging 14 pCt.; onlangs is zij op 13,4 pCt. verlaagd. De *rente voor credieten op langen termijn* — het rendement van paudbrieven van eerste-rangs instituten — bedraagt rond 10 pCt.

* * *

Met het oog op den hierboven geschilderden, zeer geringen omvang en rekening houdende met den bijzonderen toestand van de Deutsche geldmarkt, moest de politiek van de Rijksbank gedurende de berichtperiode noodzakelijk in veel hoogere mate een autonoom karakter dragen dan dit in normale tijden voor de centrale bank het geval is. Slechts langzamerhand zullen de indices, welke anders de politiek der centrale bank bepalen, in Duitschland weder met voldoende duidelijkheid aan den dag treden."

¹⁾ [De bereidverklaring al. van de Rijksbank, zoo nodig zonder rekening te houden met het credietcontingent, bank-accepten te discontoeeren, mits voor korten termijn. — Red.]

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	November 1925	Sedert 1 Januari 1925	Overeen- komstige periode 1924
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	1.500.438	19.868.418	18.640.072
Personeele belasting ..	1.981.293	24.420.456	22.636.593
Inkomstenbelasting ..	9.591.591	88.128.274	91.214.289
Dividend- en tantieme- belasting	546.765	16.543.381	14.458.006
Vermogensbelasting ..	3.745.086	12.080.899	11.368.930
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	4.403.358	39.273.410	35.358.871
Wijn	61.969	1.991.096	1.847.126
Gedistilleerd	3.891.394	42.166.487	43.804.429
Zout	183.642	1.862.525	1.525.056
Bier	1.141.489	11.625.537	8.272.243
Geslacht	869.194	8.947.698	8.676.796
Tabak	1.829.491	16.907.562	15.115.253
Belast. op speelkaarten	11.224	85.310	95.128
Rijwielbelasting	249	6.480.576	5.252.988
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	12.271.465 ²⁾	22.148.551	17.155.353
Registratierechten	1.804.027	19.910.077	21.300.775
Successierechten	3.918.966	39.899.471	44.064.851
<i>Invoerrechten.</i>			
<i>Gouden en zilver. werken</i>			
Belasting	104.007	927.237	862.900
Essaailoon	122	879	958
<i>Statistiekrecht</i>	350.867	3.864.382	3.830.993
<i>Mijnen</i>	—	406.630	640.195
<i>Domeinen</i>	567.150	3.017.664	2.730.302
<i>Staatsloterij</i>	9.055	634.362	638.759
<i>Jacht en visscherij</i>	6.584	259.493	261.698
<i>Loodsgelden</i>	370.074	3.718.794	3.307.183
Totaal-Generaal ..	43.743.763	425.099.239	405.423.291

¹⁾ Hieronder begrepen f 768.135 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissioonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 5.315.321. ³⁾ Idem f 3.290.585.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	November 1925	Sedert 1 Januari 1925	Overeen- komstige periode 1924
Verdedigingsbelast. Ia	1.123.432	3.623.165	3.377.209
Verdedigingsbelast. Ib	2.663.218	10.904.232	10.434.401
Verdedigingsbelast. II	2.588.569	23.183.242	25.454.776
<i>Opgaven:</i>			
Grondbelasting	301.694	3.994.983	3.742.869
Personeele belasting ..	436.044	4.893.719	4.398.400
Inkomstenbelasting ..	2.754.139	25.164.794	27.081.841
Vermogensbelasting ..	936.334	3.020.140	2.818.304
Dividend- en tantieme- belasting	180.433	5.459.316	4.771.142
Suiker	880.672	7.854.682	7.071.774
Wijn	12.394	398.219	369.425
Gedist. (binn.- en buitl.)	389.139	4.216.649	4.380.443
Zegelrecht van buitl. eff.	77.297	560.687	319.807
Totaal	12.343.365	93.273.828	94.220.391

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1925.

Dienstjaren	Grond- belasting	Personeele belasting	Inkomsten- belasting	Vermogens- belasting
1920/21	—	—	—	197
1921/22	—	—	—	2.702
1922/23	—	—	4.035.429	12.320
1923/24	151.979	1.588.115	10.452.316	51.679
1924/25	3.777.935	2.971.066	53.309.536	5.982.741
1925/26	15.938.504	19.861.275	20.270.994	6.031.260
Totalen ...	19.868.418	24.420.456	88.128.275	12.080.899

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3½ 3 Oct. '25)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 4 3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5½ 7 Sept. '25
Bk. Vrsch. in R.C. 5 3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4½ 8 Oct. '25
Javasch-Bank. . . . 4½ 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 5 14 Sept. '25
Bank van Engeland 5 3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-slowakije . . . 6½ 1 Dec. '25
Duitsche Rijksbank 9 26 Feb. '25	N. Bk. v. O'rijk. 9 3 Sept. '25
Bank v. Frankrijk. 6 9 Juli '25	N. Bk. v. Hong. 7 22 Oct. '25
Belgische Nat. Bnk. 7 30 Nov. '25	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3½ 26 Feb. '25	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Bank van Spanje. . . 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½

OPEN MARKT.

	1925				1924	1923	1914
	19 Dec.	14-19 Dec.	7-12 Dec.	30 Nov.-5 Dec.	15-20 Dec.	17-22 Dec.	20-24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	3½/8	3½/16-3/8	3½/8-1/2	3½/16-1/2	3½/8-3/8	4½/8-5/8	3½/8-3/16
Prolong.	3	3-4	3¼-4	3¼-4	3¼-4	4¾-5½	2¼-3¼
Londen							
Daggeld . . .	2-4	2-4½	2½-4	2-4	2½-3½	1-2	1¾-2
Partic. disc.	4½/8	4¾-7/8	4¾-3¼	4-1¼	3½-7/8	3¾-3/8	2¼-3¼
Berlijn							
Daggeld . . .	7-8½	7-9	7-8½	7-9	—	—	—
Partic. disc.	6¾/4	6¾/4	6¾/4	6¾/4	—	—	—
30-55 d. . .	6¾/4	6¾/4	6¾/4	6¾/4	—	—	—
56-90 d. . .	6¾/4	6¾/4	6¾/4	6¾/4	—	—	2½-1/2
Waren-wchsel.	8½/8-3/4	8½-3/4	8½-3/4	8¾/4	—	—	—
New York 1)							
Call money	5½/2-3/4	4½/2-5¾/4	5-¾/4	5-¾/4	2½/2-3¼/4	4½/2-5	1¾/4-2½/4
Partic. disc.	3½/8	3½/8	3½/8	3½/8	3	—	—

1) Call money-koers v. 18 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
15 Dec. 1925	2.48 7/8	12.07 1/2	59.26 1/2	8.95 1/2	11.29	100 7/8
16 " 1925	2.48 15/16	12.07 1/2	59.27	9.09	11.29	100 7/8
17 " 1925	2.48 15/16	12.07 1/2	59.29	9. —	11.29	100 7/8
18 " 1925	2.49	12.07 1/2	59.28	9.32	11.29	100 3/4
19 " 1925	—	12.07 1/2	59.27 1/2	9.62	11.30	100 3/4
21 " 1925	2.48 7/8	12.05 3/8	59.25	9.27	11.28 1/2	100 3/8
Laagste d.w. 1)	2.48 15/16	12.06 3/8	59.23	8.87	11.27 1/2	100 3/8
Hoogste d.w. 1)	2.49	12.07 1/2	59.30	9.70	11.30	101 7/8
14 Dec. 1925	2.48 15/16	12.07 1/2	59.25	9.02	11.28 1/2	100 7/8
7 " 1925	2.48 7/8	12.07 1/2	59.25	9.57 1/2	11.29	100 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48. —	48. —	100

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
15 Dec. 1925	48.02 1/2	35.10	7.37	1.15	10.04	35.22 1/2
16 " 1925	48.07	35.10	7.37	1.15	10.04	35.34
17 " 1925	48.08	35.10	7.37	1.15	10.04 1/2	35.26
18 " 1925	48.07 1/2	35.10	7.38	1.15	10.64 1/2	35.28
19 " 1925	48.08	35.10	7.37	1.15	—	—
21 " 1925	48.07 1/2	35.10	7.37	1.15	10.04 1/2	35.22 1/2
Laagste d.w. 1)	47.97 1/2	35. —	7.36	1.10	10. —	35. —
Hoogste d.w. 1)	48.12 1/2	35.15	7.40	1.20	10.08	35.30
14 Dec. 1925	48.02 1/2	35.10	7.37	1.16	10.06	35.31
7 " 1925	48. —	35.10	7.37	1.15	10.02	35.54
Muntpariteit	48. —	35. —	50.41	48. —	48. —	48. —

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhage *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
15 Dec. 1925	66.70	61.97 1/2	50.67 1/2	6.27	103 1/4	2.49
16 " 1925	66.70	61.95	50.62 1/2	6.27 1/2	103 1/8	2.49
17 " 1925	66.70	61.97 1/2	50.55	6.28	103 1/8	2.49
18 " 1925	66.70	61.80	50.40	6.27 1/2	103	2.49
19 " 1925	66.72 1/2	61.80	50.30	6.27 1/2	102 3/4	2.48 1/2
21 " 1925	66.77 1/2	61.80	50.40	6.27 1/2	103	2.48 1/2
Laagste d.w. 1)	66.55	61.65	50.15	6.25	102 1/2	2.48 1/4
Hoogste d.w. 1)	66.80	62.05	50.75	6.30	103 1/2	2.49 1/4
14 Dec. 1925	66.65	62. —	50.65	7.27 1/2	103 1/4	2.49
7 " 1925	66.60	62.25	50.75	6.26	103 1/4	2.49
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48. —	105	2.48 1/2

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
15 Dec. 1925	4,85	3,58	23,80	40,17
16 " 1925	4,85	3,66	23,80	40,17
17 " 1925	4,85 1/16	3,63	23,80	40,17
18 " 1925	4,85 1/8	3,81	23,80	40,18
19 " 1925	4,85 1/8	3,82	23,80	40,18
21 " 1925	4,85 1/16	3,71	23,80	40,19
8 Dec. 1925	4,84 1/8	3,77	23,80	40,19
Muntpariteit . . .	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	5 Dec. 1925	12 Dec. 1925	14/19 Dec. '25 Laagste	19 Dec. '25 Hoogste
Alexandrië . . .	Piast p. £	97 3/8	97 3/8	97 7/16	97 7/16
Bangkok . . .	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 3/8
B. Aires 1) . . .	d. p. \$	46 11/16	46 21/32	46 5/16	46 5/8
Calcutta . . .	Sh. p. rup.	1/6 3/16	1/6 3/16	1/6 7/32	1/6 3/16
Constantin . . .	Piast p. £	910	910	895	920
Hongkong . . .	Sh. p. \$	2/4 11/16	2/4 5/8	2/4 1/2	2/4 11/16
Lissabon 1) . . .	d. per Mil.	217 3/32	217 3/32	217	217 1/8
Mexico	d. per \$	25	25	24	26
Montevideo 1) . . .	d. per \$	49 3/4	50 1/4	49 3/4	50 1/4
Montreal . . .	\$ per £	4.85 1/4	4.85 1/8	4.84 3/4	4.85 1/8
R. d. Janeiro 1) . . .	d. per Mil.	615 1/16	71 3/32	7	7 1/8
Shanghai . . .	Sh. p. taed	3/1 5/8	3/1 1/2	3/1	3/2
Singapore . . .	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 1/8	2/4 3/16
Valparaiso 2) . . .	peso p. £	38.90	39.10	39.00	39.30
Kobe	Sh. p. yen	1/9 1/4	1/9 13/32	1/9 3/8	1/9 3/4

1) Telegrafisch transiert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Date	Londen 1)	N. York 2)	Date	Londen
14 Dec. 1925 . . .	31 3/4	69	14 Dec. 1925 . . .	84 11/16
15 " 1925 . . .	31 7/8	68 3/8	15 " 1925 . . .	84 11
16 " 1925 . . .	31 9/16	68 1/2	16 " 1925 . . .	84 10 3/4
17 " 1925 . . .	31 11/16	68 5/8	17 " 1925 . . .	84 10
18 " 1925 . . .	31 13/16	69	18 " 1925 . . .	84 11 1/2
19 " 1925 . . .	31 3/4	69	19 " 1925 . . .	—
20 Dec. 1924 . . .	32 5/16	67 3/4	19 Dec. 1924 . . .	88 7
20 Juli 1914 . . .	24 15/16	54 1/8	20 Juli 1914 . . .	84 10

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	14 December 1925	21 December 1925
Saldo bij Nederl. Bank . . .	f 5.694.540,13	f 16.407.789,29
Saldo bij betaalmeesters . . .	" 1.955.656,62	" 356.269,72
Saldo b. d. Bank v. Ned. Gemeenten	" 617.917,87	" 1.282.322,08
Voorschot op ult. Nov. 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink. bel. en opcenten op Rijksink. bel.	" 63.001.702,27	" 63.001.702,27
Voorsch. aan de koloniën	" 10.073.310,96	" 9.534.869,76
Voorsch. a. h. buitenland	" 213.638.788,42	" 214.292.730,80
Daggeldleeningen tegen onderp. v. Staatssch. briefv.	" 13.480.000,—	" 15.680.000,—

Vervlichtingen.	14 December 1925	21 December 1925
Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop 1)	f 161.502.000,—	f 161.486.000,—
Schatkistprom. in omloop	" 107.320.000,—	" 107.320.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	" —	" —
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	" 16.735.533,—	" 16.269.367,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort	" 43.529.078,43	" 42.914.507,28

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	12 December 1925	19 December 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 1.047.300,—	f 685.000,—
Ind. Schatk. prom. in oml.	" 28.650.000,—	" 26.750.000,—
Ander Schatk. papier	" 1.750.000,—	" 1.750.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	" 11.822.000,—	" 12.126.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 34.253.000,—	" 33.939.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgelden v. h. N.-I. muntfonds.	" 6.437.000,—	" 5.517.000,—
Id. v. d. N.-I. Postspaarbknk.	" 1.081.000,—	" 819.000,—
Totaal	f 85.040.000,—	f 81.586.000,—
Aanwez. in 's Lands kassen	—	" 39.564.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 December 1925.

Activa.			
Binnenl. Wis- Hfdbk. f	35.620.485,48		
sels, Prom., Bijbkn. "	14.159.218,26		
enz. in disc. Ag. sch. "	26.143.818,93	f	75.923.522,67
Papier o. h. Buitenl. in disconto.	—		
Idem eigen portef. f	246.780.288,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—		246.780.288,—
Beleeningen Hfdbk. f	43.657.004,63		
incl. vrsch. Bijbkn. "	11.535.245,08		
in rek.-crt. Ag. sch. "	71.086.445,36		
op onderp. f	126.278.695,07		
Op Effecten. .... f	124.944.940,07		
Op Goederen en Spec. "	1.333.755,00		126.278.695,07
Voorschotten a. h. Rijk.	—		
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud. .... f	46.065.835,—		
Muntmat., Goud. "	401.315.497,05		
f	447.381.332,05		
Munt, Zilver, enz. "	24.533.841,13		
Muntmat., Zilver. "	—		471.915.173,18
Effecten			
Belegging Res. fonds. f	6.481.932,79		
id. van 1/5 v. h. kapit. "	3.994.787,19		10.476.719,98
Gebouwen en Meub. der Bank.	5.171.000,—		
Diverse rekeningen.	38.460.163,45		
f	975.005.562,35		
Passiva.			
Kapitaal. .... f	20.000.000,—		
Reservefonds.	6.483.597,96		
Bijzondere reserve.	12.000.000,—		
Bankbiljetten in omloop.	863.482.830,—		
Bankassignatiën in omloop.	627.308,92		
Rek.-Cour. Het Rijk f	17.712.164,24		
saldo's: Anderen "	40.463.385,64		58.175.549,88
Diverse rekeningen.	14.236.275,59		
f	975.005.562,35		

Beschikbaar metaalsaldo. .... f	286.868.765,31
Op de basis van 1/5 metaaldekking.	102.411.627,55
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "	1.434.343.820,—

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. metaalsaldo	Dek-kings-perc.
21 Dec. '25	447.381	24.534	863.483	58.803	286.869	51
14 " '25	450.776	23.857	874.779	50.002	289.088	51
7 " '25	454.385	23.069	894.884	36.344	290.646	51
30 Nov. '25	457.838	23.441	906.074	38.409	291.820	51
23 " '25	460.484	23.498	880.326	55.475	296.260	52
16 " '25	456.087	23.265	898.458	42.179	290.662	51
22 Dec. '24	504.621	12.991	925.171	71.804	317.734	52
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schat-kist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buiten-land	Diverse reke-ningen ²⁾
21 Dec. 1925	75.924	—	126.279	246.780	38.460
14 " 1925	74.741	—	127.507	246.716	38.001
7 " 1925	74.377	—	128.802	246.529	39.543
30 Nov. 1925	71.868	—	136.386	244.893	40.742
23 " 1925	73.833	—	129.011	244.718	40.084
16 " 1925	77.653	—	134.238	244.536	40.394
22 Dec. 1924	123.377	—	162.971	112.626	101.153
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu-latie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. reke-ningen ¹⁾
14 Nov. 1925..	969	1.631	794	979	215
7 " 1925..	959	1.733	697	972	290
31 Oct. 1925..	969	1.791	729	976	325
24 " 1925..	972	1.608	903	985	356
17 " 1925..	972	1.722	818	976	431
15 Nov. 1924..	1.092	1.515	1.004	1.037	526
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voorname posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. metaalsaldo
12 Dec. 1925	210.000	—	357.500	49.500	128.600
5 " 1925	196.000	—	352.500	36.500	118.200
28 Nov. 1925	185.500	—	344.000	33.500	110.000
21 Nov. 1925	144.080	42.034	342.138	37.068	110.879
14 " 1925	143.822	42.012	344.182	43.431	108.933
7 " 1925	143.611	42.076	342.429	39.632	109.960
31 Oct. 1925	143.456	42.189	338.570	45.914	109.416
13 Dec. 1924	133.280	52.952	281.141	101.594	110.432
15 Dec. 1923	160.161	61.555	262.683	119.496	146.326
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal-b.	Belee-ningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
12 Dec. 1925	—	407.000	—	***	52
5 " 1925	—	145.870	—	***	50
28 Nov. 1925	—	147.530	—	***	49
21 Nov. 1925	16.843	24.945	83.616	67.933	49
14 " 1925	17.389	25.992	92.812	66.032	48
7 " 1925	17.348	26.609	91.138	60.728	49
31 Oct. 1925	17.019	27.713	91.055	62.105	48
13 Dec. 1924	32.626	16.263	81.701	75.430	49
15 Dec. 1923	35.788	26.393	85.329	36.089	58
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voorname posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
16 Dec. 1925	144.802	144.153	295.456	56.250	244.175
9 " 1925	145.008	143.319	290.601	56.250	239.211
2 " 1925	145.660	143.283	289.418	56.250	238.116
25 Nov. 1925	146.734	141.954	290.052	56.250	238.738
18 " 1925	147.680	141.203	291.664	56.250	240.439
11 " 1925	148.058	141.519	292.818	56.250	242.578
17 Dec. 1924	128.512	125.504	296.642	27.006 ²⁾	251.432
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
16 Dec. '25	48.368	78.127	10.719	118.295	20.399	15 1/8
9 " '25	54.368	71.081	8.781	120.226	21.439	16 1/8
2 " '25	62.438	71.695	8.525	129.924	22.127	16
25 Nov. '25	41.598	77.348	14.274	111.441	24.531	19 1/2
18 " '25	40.248	73.062	15.148	106.632	26.227	21 1/2
11 " '25	39.403	74.422	13.169	109.199	26.289	21 1/2
17 Dec. '24	42.040	72.398	10.557	108.751	22.758	19
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits. ²⁾ Gouddekking.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voorname posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Buit. gew. voorsch. ald. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Wissels
17 Dec. '25	5.548	1.864	319	563	34.000	5.208	3.428
10 " '25	5.548	1.864	317	563	33.700	5.201	3.661
3 " '25	5.548	1.864	317	562	33.500	5.194	4.702
26 Nov. '25	5.548	1.864	315	568	31.950	5.178	3.588
19 " '25	5.548	1.864	312	567	31.600	5.174	3.393
18 Dec. '24	5.545	1.864	305	570	22.400	4.867	4.900
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
17 Dec. '25	12	5	2.579	49.628	3.250	.31
10 " '25	14	5	2.672	49.536	3.230	31
3 " '25	13	5	2.622	49.184	3.246	41
26 Nov. '25	11	5	2.562	48.085	3.013	9
19 " '25	17	6	2.633	47.943	2.485	30
18 Dec. '24	26	9	2.922	40.518	1.970	17
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken ¹⁾	Deviezen als gouddekking	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Dec. 1925	1.207,7	96,6	394,9	1.565,0	8,9
7 „ 1925	1.207,3	96,6	402,4	1.593,6	4,8
30 Nov. 1925	1.207,3	96,6	402,4	1.649,7	23,8
23 „ 1925	1.207,2	96,6	392,5	1.379,5	11,6
14 „ 1925	1.207,0	96,6	375,3	1.443,0	9,8
15 Dec. 1924	696,2	230,6	232,1	2.079,0	17,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksb. geheerd-disc.
15 Dec. 1925	226,3	689,8	2.566,3	765,0	549,7	585,3
7 „ 1925	223,9	675,9	2.734,3	631,1	520,0	582,3
30 Nov. 1925	221,6	578,4	2.770,9	586,9	495,8	583,6
23 „ 1925	221,4	891,3	2.423,9	967,9	507,7	706,3
14 „ 1925	220,7	845,3	2.558,8	832,7	496,1	686,2
15 Dec. 1924	78,7	1.838,0	1.723,2	1.131,7	1.555,2	513,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Dec., 30, 23, 14 Nov., resp. 254,3; 198,2; 130,8; 481,3; 407,7 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal tact. buit. in h. buit.	Beleeningen van tegoed in h. buit.	Beleeningen van prom. d. provincien	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren
17 Dec. '25	395	85	480	1.041	784	5.200	7.475	531
10 „ '25	395	85	480	1.077	756	5.200	7.556	468
3 „ '25	395	85	480	934	632	5.200	7.615	117
26 Nov. '25	395	85	480	906	545	5.200	7.544	101
19 „ '25	395	85	480	1.018	523	5.200	7.543	152
12 „ '25	395	85	480	1.021	623	5.200	7.638	199
18 Dec. '24	358	85	480	1.434	281	5.250	7.530	376

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
2 Dec. '25	2.742,6	1.397,6	114,9	643,9	357,7
25 Nov. '25	2.745,9	1.405,5	114,6	624,7	359,5
18 „ '25	2.782,2	1.418,0	122,8	566,4	355,0
11 „ '25	2.779,1	1.406,7	111,4	564,7	352,7
4 „ '25	2.772,6	1.382,3	107,7	636,3	342,5
28 Oct. '25	2.782,5	1.424,9	110,5	590,0	328,7
3 Dec. '24	3.027,9	1.951,5	90,0	248,9	354,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
2 Dec. '25	339,4	1.742,7	2.313,0	116,9	67,6	70,5
25 Nov. '25	332,3	1.731,5	2.290,8	116,8	68,2	71,1
18 „ '25	333,3	1.708,1	2.321,9	116,8	69,0	72,1
11 „ '25	334,0	1.711,3	2.288,7	116,7	69,4	72,3
4 „ '25	330,2	1.713,4	2.315,0	116,7	68,7	71,5
28 Oct. '25	324,8	1.694,8	2.297,3	116,6	69,9	72,5
3 Dec. '24	574,9	1.849,0	2.305,4	112,2	72,8	75,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleeningen	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
25 Nov. '25	722	13.959	5.405	1.656	18.430	5.360
18 „ '25	722	14.015	5.410	1.694	18.618	5.321
11 „ '25	723	14.022	5.450	1.659	18.671	5.344
4 „ '25	723	14.027	5.462	1.673	18.654	5.348
28 Oct. '25	723	13.901	5.443	1.665	18.465	5.296
26 Nov. '24	741	12.870	5.617	1.625	18.061	4.857

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 21 December 1925.

Ter beurze van Parijs heeft de door de franc-daling bepaalde, bekende koersbeweging tegen het einde der berichtenweek een belangrijke verandering vertoond, op grond van het leeningsvoorstel tot steun van den franc, door industrieelen uit Noord-Frankrijk gedaan. Men heeft zich echter, naar spoedig bleek, te vroeg verheugd.

Te Berlijn was de beurs verdeeld. De z.g. „Freigabe-Werte" verhieten de week, na een door baisse-aanval veroorzaakte daling, op het hoogste punt. De berichten omtrent moeilijkheden van de Rombacher Hütte o.a. lokten aanbod op de montaanmarkt uit, dat de markt bij zeer gering opnemingsvermogen, gevoelig drukte.

Te Londen is de stroeve geldmarkt een handicap geworden voor het opzetten van groote transacties. Men heeft zelfs de vrees gekoesterd, dat de Bank of England het disconto tot 6 pCt. zou verhoogen. Toen dit niet geschiedde, werd de tendens wel iets beter, doch eenzijdig werd een sterke opleving tegengehouden door het vooruitzicht op de feestdagen, anderzijds door de krachtige daling in rubberaandeelen. Vooral het laatstgenoemde feit heeft een sterken druk op de markt gelegd, althans voor zoover het de verschillende aandelensoorten betreft. De beleggingsafdeeling was tamelijk vast. Ook voor de nieuwe emissies bestond vrij goede vraag, hoewel een enkele toch niet geslaagd is.

Te New York is de tendens opgewekt geweest. Vooral spoorwegaandeelen hebben op den voorgrond gestaan, terwijl industrieele soorten meer onder winstnemingen te lijden hebben gehad, ondanks het feit, dat de berichten uit de verschillende centra alle gewag maken van een goeden toestand en van gunstige vooruitzichten voor de toekomst. Ongeanimeerd is echter de situatie ook hier niet geworden, waartoe in hoofdzaak de opvatting heeft bijgedragen, dat thans niet meer behoeft te worden gerekend op een verhoogen van het disconto der Federal Reserve Bank te New York vóór het begin van het nieuwe jaar.

Ten onzent heeft de beurs een zeer nerveuze periode achter den rug. Zoals gewoonlijk moeten hiervan *beleggingswaarden* worden uitgeschakeld; de vraag naar dergelijke fondsen is nog steeds groot, hetgeen bovendien in de hand wordt gewerkt door de ruime geldmarkt. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105½, 105⁹/₁₆; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 98¾, 98¹³/₁₆, 99; 7 pCt. Ned. Indië: 101¾, 101³/₁₆; 5 pCt. Mexico £100-1000: 9½, 10, 10³/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1903 £100: 76, 76¾, 76¾; 8 pCt. Sao Paulo: 102¾, 102½, 101½.

De aanleiding tot de opgewonden stemming is uitgegaan van *rubberaandeelen*. Reeds eenigen tijd lang had de prijs van het product op de markten van Londen en New York neiging tot achteruitgang getoond en was het koerspeil van de desbetreffende aandelen in overeenstemming hiernede gedaald. Toen echter plotseling de markt van New York een heftige reactie toonde, welke door Londen werd overgenomen, terwijl tegelijkertijd van Amerikaanse regeeringszijde werd aangedrongen op het nemen van maatregelen, welke een al te sterk opdrijven van den rubberprijs zouden kunnen verhoeden, kwamen er van alle zijden ruime liquidatie-orders in de markt. Deze konden slechts worden uitgevoerd ten koste van scherpe koersreacties, vooral omdat de technische positie van de markt — door het ontbreken van contramineprijzen — zwak was en de heftige daling ook geforceerde verkoopen medebracht. De daling scheen aanvankelijk wat al te groot te zijn geweest, althans op den dag, volgende op dien van de uitgebreide verkoopen — waarbij een koersval van 40 pCt. voor verschillende fondsen te constateeren is geweest — werd een niet onaanzienlijk herstel geboekt. Dit kon echter opnieuw niet behouden blijven, zoodat Zaterdag j.l. weder ongeveer het peil van Dondendag werd bereikt. Op den laatsten beursdag werd opnieuw een iets vastere stemming bereikt, zoodat per saldo het slot vrij aanmerkelijk boven het laagst bereikte niveau is gekomen. Van een algemeen herstel kan hier echter moeilijk worden gesproken; sommige fondsen toonden geen verbetering van beteekenis, terwijl andere ongeveer de helft van het verlies konden inhalen. De grondtoon is echter wel beter geworden. Amsterdam Rubber: 377½, 363½, 341½, 348½; Deli Batavia Rubber: 264¾, 254, 241, 246½; Hessa Rubber: 507, 477½, 453, 459; Indische Rubber Mij.: 452, 390, 415, 450; Kali Telepak: 430, 389, 394½; Lampong Sumatra Rubber: 289, 248½, 274½; Padang Rubber: 370, 330, 320; Ridam Tapanoei: 190, 159, 177½; Serbadjadi: 399½, 362, 370; Sumatra Caoutchouc: 334, 306, 315; Sumatra Rubber: 340, 320, 343½; Tjiboeni Tjipongpok: 233, 278, 247, 259; Wai Sumatra Rubber: 375, 335, 343.

Tabaksaandeelen hebben zich uit den aard der zaak ge-

heel door de beweging in rubberaandeelen laten medeslepen. Tevoren was de rijzing hier ook gebaseerd geweest op de belangen, welke verschillende tabaksondernemingen bij den rubberaanplant bezitten. Tegenover den druk, welke van de rubbermarkt is uitgegaan, konden ook geen gunstige mededeelingen omtrent den tabaksoogst worden gesteld, omdat van de meeste ondernemingen de uitslag van oogst 1925 nog niet bekend is. Arendsburg: 539, 520, 528; Besoeki Tabak: 240, 225½, 226; Deli Batavia Mij.: 418½, 414¼, 427½, 415; Deli Mij.: 403, 392½, 401; De Oostkust: 226, 209, 223½; Senembah Mij.: 485¼, 475½, 481.

De suikermarkt heeft zich zeer kalm gehouden. Weliswaar viel hier geen animo op te merken, doch, aan den anderen kant, kwam een reactie van betekenens ook niet voor, ondanks het feit, dat de Cubanoteeringen op de meeste dagen toch wel aanleiding tot verkoop hebben gegeven. Vooral aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam” en de aandeelen der Indische credietondernemingen hebben van een vasten ondertoon blijk gegeven. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 158, 155, 157¾; Handels Verg. Amsterdam: 602¼, 607¼, 597, 603; Java Cultuur Mij.: 330, 340, 322, 326; Ned. Indische Suiker Unie: 219, 215½, 209; Poerwodjo: 106, 107, 105½; Tjepper: 593, 565, 585.

Ook de petroleumafdeeling was kalm. Voor aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij bleef de vraag voor buitenlandsche rekening voortduren, doch hiertegenover, werd vrij ruim aanbod voor inheemsche rekening gesteld. De Roemeensche soorten bleven gevraagd, zoodat ook aandeelen Geconsolideerde tot iets hogere prijzen uit de markt werden genomen. De handel in deze aandeelen echter is, na de jongste inwisseling in aandeelen Koninklijke, zeer gering geworden. Iets meer ging er om in aandeelen Steaua Romana, terwijl aandeelen Poudawa en aandeelen Perlak, waarvoor korten tijd geleden zoo groote belangstelling heeft bestaan, vrijwel veronachtzaamd bleven. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 391½, 389, 385; Geconsolideerde Hollandische Petroleum Mij.: 193, 192½, 193½; Kon. Petroleum Mij.: 413, 415½, 407½.

In binnenlandsche industriële aandeelen heeft een sensationele daling plaats gevonden voor aandeelen in kunstzijde-ondernemingen, waarvoor echter geen bijzondere aanleiding heeft bestaan. Het is waarschijnlijk, dat de rubberdaling deze afdeeling, welke in de laatste tijden zeer klein is en waarop dus gemakkelijk invloed kan worden uitgeoefend, heeft meegetrokken. Aandeelen Philips waren aanvankelijk iets lager, na de detachering van den claim, doch konden zich later aanmerkelijk herstellen. Centrale Suiker Mij.: 127, 126, 129; Hollandische Kunstzijde Ind.: 138½, 123, 130; Jurgens: 120½, 122¼, 122; Maekubee: 158, 136, 145; Ned. Kunstzijdefabriek: 319, 290, 311; Philips Gloeilampenfabriek: 390, 347½ (ex claim), 355, 378.

De scheepvaartafdeeling was stil en zonder eenige belangstelling. Holland Amerika Lijn: 63½, 64, 64½; Java China Japan Lijn: 115, 113½, 116½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 79, 77½, 76½, 78; Ned. Scheepvaart Unie: 157¼, 159, 156, 157½; Stoomvaart Mij. Nederland: 170½, 172, 171.

De mijnmarkt bleef weifelend, doch met een naar beneden neigende tendens. Alg. Exploratie Mij.: 136¼, 125¼, 127; Billiton te Rubriek: 608, 606; Redjaang Lebong: 350, 340, 346; Siloenggang: 48¼, 47¼, 46; Singkep Tin Mij.: 259, 257, 251.

In bankaandeelen kwamen geen variaties van betekenis voor. Amsterdamsche Bank: 159, 158¼, 159½; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 75¼, 76, 77¼; Incasso Bank: 116, 115½, 115; Javasche Bank: 333, 330, 326; Koloniale Bank: 184½, 186½, 182¼, 185¼; Ned. Ind. Handelsbank: 156¼, 153½, 152; Ned. Handel Mij.: 143¾, 145½, 145½; R'damsche Bankvereniging: 66½, 65¾, 68.

De Amerikaanse markt begint iets grooter levendigheid te vertoouen. Afgescheiden van den handel in aandeelen Intercontinental Rubber, waarbij de speculatie hoogtij heeft gevierd, viel er animo voor spoorwegaandeelen op te merken en voor enkele nieuw te introducereeren soorten, zoodals de Fisk Rubber Comp. Anaconda Copper: 101, 98, 98½; Studebaker: 56¾, 55¼, 55½; United States Steel Corp.: 136¼, 134¼, 133¾; Baltimore & Ohio: 91¼, 92¼; Erie: 37¾, 38¾, 38; Southern Pacific Cy.: 102½, 104½; Union Pacific: 151½, 152½, 151½; Wabash Railway: 41¼, 42¾, 43¾, 42¾.

De geldmarkt was doorgaans zeer ruim; prolongatie bleef verkrijgbaar à 3 pCt., om op den laatsten dag van de berichtsweek tot 3½ pCt. te stijgen.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

22 December 1925.

Zeer spoedig nadat ons vorige weekbericht geschreven werd, verscheen de officieele oogstraming voor de Argentijnsche tarwe en de geheele week heeft verder de tarwemarkt verkeerd onder den invloed van die raming en de critiek, waartoe zij aanleiding gaf. Nadat het Argentijnsche Ministerie eenige dagen te voren had bekend gemaakt, dat in de provincies Santa Fé en Cordoba een opbrengst van slechts 5.6 miljoen quarters te verwachten viel, tegen 12 miljoen in het vorige jaar, en de zeer ongunstige berichten, die sedert half November voortdurend waren verschenen, dus wel juist bleken te zijn, was de latere raming voor geheel Argentinië verrassend groot. Zij bleek namelijk 26.9 miljoen quarters te bedragen, en was slechts iets meer dan 8 pCt. lager dan de vorige raming van 29.5 miljoen quarters, terwijl in het vorige jaar 24 miljoen quarters tarwe in Argentinië zijn binnengehaald. Uit de gedetailleerde cijfers voor de verschillende provincies bleek, dat Buenos Aires en Pampas veel grootere oogsten hebben dan in het vorige seizoen, waardoor het verlies in het Noorden niet slechts wordt geneutraliseerd, doch de raming zelfs nog bijna 3 miljoen quarters grooter is dan de vorige oogst. De Argentijnsche raming heeft een groote verandering te wegegebracht aan de tarwemarkt, doch zonder aarzeling is dat niet geschied. Reeds dadelijk namelijk ontstond tegen de Argentijnsche cijfers een hevig verzet, dat vooral van Noord-Amerika uitging. Vooral werd beweerd, dat bij het samenstellen der cijfers niet gelet was op de ook in Buenos Aires en Pampas geleden oogstschade. Na de eerste inzinking waren dan ook op 15 December Chicago en Winnipeg weder aanzienlijk hooger evenals Liverpool, daar in Engeland aanvankelijk tegenover de Argentijnsche raming hetzelfde standpunt werd ingenomen als in Noord-Amerika en vooral nog werd gekeken naar de werkelijk zeer slechte resultaten van Cordoba en Santa Fé. Merkwaaardigerwijze deed de Argentijnsche markt echter aan die handhaving der vaste stemming niet mee, ofschoon toch ook uit Argentinië critiek over de raming naar Europa was gekabeld. Nog eenige dagen is Chicago bij zijn standpunt blijven volhouden; doch de Argentijnsche regering bevestigt uitdrukkelijk de juistheid der gepubliceerde cijfers. Zelfs heeft de President der Republiek zich in een interview in dien geest uitgelaten en tegelijkertijd een onderzoek aangekondigd omtrent de te pessimistische berichten, die vóór de publicatie en daarna naar Chicago zijn gezonden, voor zoover ze althans niet daar zijn uitgebroed. Dat de Argentijnsche oogstraming veel stof heeft opgejaagd blijkt nog uit het feit, dat de Argentijnsche Kamer van Afgevaardigden een motie heeft aangenomen, waarin de regering wordt verzocht een onderzoek als zoeven bedoeld in te stellen alsook naar geruchten omtrent speculaties in tarwe door Regeerings-ambtenaren en naar den werkelijken omvang der schade in Cordoba en Santa Fé. Reeds heeft de Minister van Landbouw krachtig ontkend, dat ten behoeve van vrienden der regering de cijfers der raming reeds aan enkelen medegedeeld zouden zijn, vóór zij algemeen werden gepubliceerd. Vreemd blijft het echter, dat reeds eenige dagen tevoren Chicago zeer flauw was en dat toen bij geruchte cijfers omtrent een Argentijnschen oogst werden genoemd, die later bleken met de officieele geheel overeen te stemmen. Behalve onjuistheid werd aan de raming ook nog verweten, dat zij niet meer actueel zou zijn, daar zij is samengesteld naar de gegevens van 1 December, terwijl na dien datum in Argentinië regen verdere schade zou hebben aangericht. Een telegram van de Anglo-South-American Bank te Buenos Aires van 16 December, die gewoonlijk goed is ingelicht, bevestigt de berichten omtrent regen, doch voegt daaraan toe, dat van roest schade van betekenis slechts in Cordoba en Santa Fé sprake is, terwijl die in het Zuiden der provincies niet ernstig is, evenmin als in het Noorden van Buenos Aires. Meer en meer wordt dan ook blijkbaar geloof geslagen aan de Argentijnsche raming, hoe ongelegen zij den Amerikaanschen belanghebbenden bij hooge prijzen ook moge komen en de laatste dagen zijn de tarweprijzen alom gevoelig gedaald. Pessimistische beschouwingen over de nieuwe wintertarwe der Vereenigde Staten en nieuwe regenberichten uit Argentinië schenen op 21 December te zullen medewerken tot een herstel en zoowel Liverpool als Winnipeg en Chicago openden vrij wat hooger. Vóór de dag ten einde was, verdween echter ook deze herstelbeweging en beide Noord-Amerikaansche markten sloten aanzienlijk lager dan op den vorigen markt-dag. In vergelijking met den 14den was het slot te Chicago voor December ½, voor Mei 2½, te Winnipeg voor December en Mei 3¼ à 4 dollarcent per 60

lbs. lager, terwijl daaraan in den loop der week verhoogingen van ongeveer 7 cent waren voorafgegaan. Argentinië was op 21 December wat vaster, voor zoover Rosario betreft. Tegenover den 14den was het slot 15 a 40 centavos per 100 KG. lager, nadat sedert het hoogste punt reeds een prijsdaling van 65 a 90 centavos had plaats gevonden.

Het ligt voor de hand, dat bij dit onrustige marktverloop de ondernemingslust in Europa niet groot was. Engeland deed weliswaar in de eerste dagen, toen de vaste stemming zich handhaafde, nog omvangrijke zaken, doch de vraag naar tarwe is daar later sterk afgenomen, terwijl het vasteland de geheele week slechts in beperkte mate als koper optrad. Vermelding verdient, dat Italië meer kooplust toont dan eenigen tijd geleden en aanvankelijk speciaal Australische tarwe kocht. Het schijnt, dat de Italiaansche tarweoogst overschat is en reeds hoort men, dat die niet 30 miljoen, doch slechts 27½ miljoen quarters zou hebben bedragen. De wereldverscheppingen waren deze week weder niet groot, evenmin als in de vorige, waarvan de oorzaak vooral te zoeken is in de sluiting door ijs van de Oostelijke Canadeesche havens. Spoedig kunnen nu echter grootere verscheppingen van Argentinië en Australië worden verwacht. Blijkbaar onder den indruk der oogststraming zijn de aanvoeren van tarwe in de Argentijnsche havens reeds toegenomen en ook de verscheppingen waren deze week aanzienlijk grooter. Uit Australië blijven de gunstige berichten omtrent de tarwe-opbrengst voortduren. Wanneer het Zuidelijk halfmond zich binnenkort weder sterker als tarweleverancier laat gelden, zal misschien de Canadeesche tarwepool in mindere mate dan den laatsten tijd het geval was, de markt kunnen beheerschen, temeer omdat de tarwe-aanvoeren in Canada groot blijven en daardoor toch koopers dienen te worden gevonden en het tegenhouden van prijsdaling door beperking van het aanbod niet voor onbepaalde tijd kan voortduren, zoodra andere uitvoerlanden ernstig aan de markt komen. Uit Duitschland blijven de zaken in tarwe vooral naar Engeland voortduren en de Duitsche tarwe-uitvoer blijft van flinken omvang. Andere Europeesche uitvoerlanden zijn echter met tarwe nog steeds niet sterk aan de markt.

Met tarwe is rogge in den loop dezer week in prijs gedaald. Te Chicago bedroeg de verlaging ten slotte 5 dollarcent per 56 lbs., doch voor de Europeesche markt is Amerikaansche rogge tegenwoordig van zeer weinig betekenis, daar de verscheppingen uiterst klein zijn. De belangrijkste roggesoorten blijven de Duitsche en Poolsche en daarvoor zijn de prijzen geleidelijk afgebrokkeld. Naar Nederland en België alsmede naar de Noordsche landen worden geregeld zaken gedaan, doch blijkbaar is het aanbod grooter dan de vraag.

Ook voor maïs is de markt de laatste dagen flauw geworden met onvoldoende vraag en een aanvankelijke prijsverlaging. Grootere Argentijnsche verscheppingen alsmede sterke toename van de afladingen van den Donau en Bulgarije, waar zachter weder voortgang der verscheppingen mogelijk maakte en nog veel contracten voor December aflading te vervullen waren, leidden tot een groot week-totaal. In Engeland trad het eerst een sterke prijsdaling in, die zich aan de markten op het vasteland mededeelde. Geringe vraag heeft vooral in Nederland, waar onlangs met het koude weder op ruimere schaal was gekocht, tot de sterke prijsdaling voor spoedige maïs meegewerkt, terwijl overal de markt den invloed ondervond van prijsverlaging in Noord-Amerika. De flauwe tarwemarkt en de ruime maïs-oogst brachten te Chicago van 14 tot 21 December een prijsverlaging te weeg van 3½ dollarcent per 56 lbs. en de maïs staat daar nu weder bijna op het laagste niveau van den laatsten tijd, dat op 28 November was bereikt. Tot de dalende prijzen zijn naar Engeland en vooral Nederland vrij wat zaken in Noord-Amerikaansche maïs gedaan, die dringend wordt aangeboden. Ook Argentinië was voor maïs flauwer met van 14 tot 21 December een prijsdaling van 15 a 25 centavos per 100 KG. De vooruitzichten voor den nieuwen Argentijnschen maïs-oogst zijn uitstekend en het is ook in verband daarmee, dat maïs van den Donau ter verschepping in Maart/April en later, vrij wat goedkoopert te koop is, zonder veel kooplust te ontmoeten.

Gerst is nog steeds stil. Vooral in België wordt Noord-Amerikaansche gerst goedkoop aangeboden, terwijl in de Noord-Duitsche havens Russische gerst uit de daar liggende voorraden ondanks sterke verlaging van den prijs moeilijk koopers vindt. In Nederland leidde opruiming van aangekomen partijen tot eenig prijsherstel, doch de pariteit der Amerikaansche prijzen werd daar niet geheel hersteld. Ook de onlangs vooral in Duitschland bestaande goede vraag naar Amerikaansche gerst ter verlading in den aanvang

van het nieuwe jaar heeft opgehouden. Winnipeg is voor gerst weder lager.

Ook in haver blijven de zaken van weinig beteekenis met sterker aanbod tot lagere prijzen uit Noord-Amerika.

Tot ons leedwezen ontbreekt ons de ruimte de statistiek van prijzen en aanvoeren in dit nummer af te drukken.

SUIKER.

De Europeesche en Amerikaansche suikermarkten fluctueerden de afgelopen week weinig en de stemming bleef over het algemeen kalm.

In New York trokken prijzen tot de helft van de week wat aan, om daarna weer terug te loopen, hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	4.02	2.25	2.24	2.33	2.46
Opening verslagweek	4.02	2.29	2.27	2.35	2.48
Midden verslagweek	4.15	2.34	2.35	2.44	2.57
Slot verslagweek	4.08	2.26	2.33	2.38	2.51

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 74.000 tons, de versmeltingen 63.000 tons (tegen 34.000 tons verleden jaar) en de voorraden 56.000 tons.

Himely publiceerde zijne raming van den a.s. Cuba-oogst met 5.293.000 tons, hetgeen dus 80.000 tons beneden de tot dusver hoogste raming van Guma blijft.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen tusschen 2¼ d.c. en 2½ d.c. c. & fr: New York, terwijl de notering voor Januari/Maart of Europa ongeveer Sh. 11/7½ was.

De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 12 Dec.	20.619	311	625
Nieuwe oogst	16.020	3.789	—
Totale oogst	5.125.970	4.066.642	3.602.910
Werkende fabrieken	38	31	20
Weekexport 12 Dec.	96.630	18.251	5.866
Totale export 1 Jan.-12 Dec.	4.823.058	3.917.790	3.471.434
Totale voorraad op 12 Dec.	195.252	12.312	5.934

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Nov.	422.000	347.000	256.000
Tsjechoslowakije 1 Dec.	780.000	706.000	593.000
Frankrijk 1 Nov.	173.000	151.000	94.000
Nederland 1 Nov.	159.000	115.000	53.000
België 1 Nov.	59.000	63.000	49.000
Engeland 1 Dec.	306.000	152.000	164.000
Europa	1.899.000	1.534.000	1.209.000
V.S. Atlant. havens 16 Dec.	56.000	31.000	44.000
Cuba 12 Dec. alle havens	195.000	12.000	6.000
Totaal	2.150.000	1.577.000	1.259.000

Op Java liepen de prijzen eveneens terug, doch de transacties bepaalden zich tot tweedehandsch partijen, aangezien de V.I.S.P. hunne limite niet verlaagden. Voor Superieur Juli/Augustus levering daalde de prijs tot f 9½, doch later kon weer eene fractie hooger bedongen worden, terwijl disponibile witte suiker tot f 10 verhandeld werd.

Hier te lande was de stemming ongeaanvaard en fluctueerden de noteringen ongeveer f ¼. Evenals in Amerika brokkelden prijzen in de tweede helft der week wat af en sloot de markt kalm op

f 16. 8/8 December } geboden
 „ 17. 1/8 Mei }
 „ 17. 8/8 Augustus }

De weekomzet bedroeg 4500 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Melljuni	Cuba's 96° c.f. Nov./Dec.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
21 Dec. '25	f 17 1/8	31/9	13/7 1/2	11/1 1/2	4,08
14 Dec. '25	„ 16 1/16	31/9	13/7 1/2	11/-	4,02
21 Dec. '24	„ 19 7/16	38/-	18/-	13,9	4,77
21 Dec. '23	„ 32 3/8	55/6	25/6	24,9	7,41
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 13/32	18/-	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 14 13/32 1				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3p. 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	18 Dec. 1925	11 Dec. 1925	4 Dec. 1925	18 Dec. 1924	18 Dec. 1923
New York voor Middling ...	19,40 c	19,70 c	20,75 c	24,— c	35,50 c
New Orleans voor Middling	18,77 c	19,05 c	19,46 c	23,90 c	35,— c
Liverpool voor Middling ...	9,81 d	10,17 d	10,42 d	13,36 d	19,64d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '25 tot 11 Dec. '25	Overeenkomstige periode	
		1924	1923
Ontvangsten Gulf-Havens.	5573	5470	4318
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	1171	1214	939
„ „ 't Vasteland etc.	2350	2063	1535
„ „ Japan.....	515	404	323

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	11 Dec. '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens.....	1547	1546	1110
Binnenland	1897	1563	1171
New York	49	207	121
New Orleans	424	418	278
Liverpool	420	430	277

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 16 December 1925.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gelurende de afgelopen week weer wat flauwer geworden. Het schijnt, af er meer verkoopters dan koopers zijn en er wordt niet zoo veel meer gekocht. Gisteren noteerde Mid American spot Liverpool 9.81, het laagste punt van dit seizoen en sedert Februari 1922 niet bereikt. Later op den dag stegen prijzen echter in verband met betere adviezen van New York, het fixeren van katoen door koopers en speculatieve aankopen, zoodat de markt 19 punten hooger sloot dan het laagste punt van dien dag. Vanmorgen opende de markt 7 tot 10 punten hooger. Ontvangsten in de havens en export zijn reeds belangrijk grooter dan verleden jaar. Prijzen van Egyptische katoen gaan ook geregeld naar beneden en zijn sedert 2 November zelfs 4.95 d. per lb. gedaald. Loco verkoopen in Liverpool waren verleden week wat beter.

Verkoopen van Amerikaansche garens blijven nog steeds zeer teleurstellend en het is te hopen, dat de groote katoenooft, waarvan de handel thans verzekerd is, er toe zal bijdragen om prijzen op een vaster niveau te brengen, zoodra de markt wat gestabiliseerd is. Momenteel schijnt de productie echter grooter te zijn dan de consumptie en wordt het voor spinners hoe langer hoe moeilijker tot loonnende prijzen te verkoopen. In de meeste soorten gaat dan ook slechts weinig om, hoewel er voor dhooties nog wel eenige vraag bestaat naar 44er twist en 54er weft. Er waren gisteren geruchten over groote aanvragen naar 32/2, 40/2 en 44/2 voor het Continent en ook voor enkele nummers voor India, doch de geboden prijzen waren veel te laag. Over Egyptische soorten kan weinig gezegd worden. De daling van Sakelkatoen heeft alle zaken van eenige beteekenis tot staan gebracht; zoodat er op het oogenblik alleen nog maar belangstelling is voor kleine partijtjes voor vroege levering. In enkele gevallen zelfs wordt de levering van exportorders een maand of twee uitgesteld ten gevolge van de slapete in den handel en de geldschaarschte. Volgens de Board of Trade waren de exporten van katoenen garens over de maand November minder dan in de voorafgaande maanden; het totaal bedroeg 13.908.400 lbs., waarvan naar Duitsland en Holland te zamen 7.699.500 lbs., of meer dan 55 pCt.

In de doekmarkt is slechts weinig gedaan en zijn als regel, ten gevolge van de flauwere stemming in de katoenmarkt, prijzen te laag om zaken van eenige beteekenis tot stand te doen komen. Uitgezonderd in die gevallen, waar de fabrieken geprofitteerd hebben van den jongsten handel met Indië, waardoor ongetwijfeld de positie van sommige fabrikanten van dhooties en lichtere soorten verbeterd is, is de toestand in Lancashire momenteel nog niet gunstig. Hoewel katoenprijzen zoo aanzienlijk gedaald zijn, blijven

koopers bij hun afzijdige houding volharden, welke nog wel eenigen tijd zal voortduren totdat prijzen van het ruwe materiaal op een eenigszins vaster niveau zullen zijn gekomen. Het groot aantal aanvragen wetigt het geloof, dat de vooruitzichten op een goeden, normalen handel gunstig zijn, zoodra koopers tot de conclusie komen, dat het goede moment tot koopen is gekomen.

9 Dec. 16 Dec. Oost. koersen. 8 Dec. 15 Dec.
Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br. Indië 1/6 ⁵/₈ 1/6 ⁵/₈
F.G.F. Sakellaridis 18,40 17,30 T.T. op Hongkong 2 ⁴/₈ 2 ⁴/₈
G.F. No. 1 Oomra 7,30 7,00 T.T. op Shanghai 3 ¹/₄ 3 ¹/₄

KOFFIE.

De verbeterde stemming, waarvan in het vorig bericht reeds is melding gemaakt, hield in de afgelopen week aan. De prijzen, die in de productielanden worden gevraagd, hebben zich gehandhaafd op het iets verhoogde niveau, dat zij in de vorige week bereikten en van sommige soorten, zooals bijv. van Rio koffie, liepen zij zelfs nog verder op. Voor Santos koffie op prompte verscheping wordt in de meeste gevallen een prijs gevraagd ongeveer gelijk aan de vorige noteeringen en door enkele afladers iets daarboven. De offerten van Robusta uit Nederlandsch-Indië waren eveneens eer hooger en de vraag naar deze soort was vrij groot, al viel het meestal moeilijk om verkoopters en koopers tot elkander te brengen. Ook de eenigszins verbeterde vraag voor consumptie hield aan en het gevolg hiervan was, dat de afzet in loco wel iets beter was, en dat verkoopters, om tot zaken te komen, niet meer gedwongen waren tot zulke belangrijke concessies als in de laatste weken bijna altijd noodzakelijk was.

Aan de termijnmarkten bleven de prijzen aanvankelijk vrijwel onveranderd om in de laatste dagen op te loopen onder den invloed van de vastere stemming in Brazilië en de daarmede overeenkomende houding van de markt te New-York.

Volgens mededeeling van het Permanente Comité tot Verdediging van de Koffie in den Staat Sao Paulo bedroeg de voorraad in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van genoemden Staat op 7 December 4.216.000 balen, welk cijfer eene vermeerdering aanwijst van 94.000 balen tegen 30 November.

Van Centraal-Amerika wordt bevestigd, dat de nieuwe oogsten van Guatemala, Mexico en Venezuela iets kleiner zullen zijn dan de vorige, terwijl verwacht wordt dat de Columbia-oogst ongeveer gelijk zal zijn aan den vorigen en de Salvador-oogst ongeveer 40 à 50 pCt. grooter. De eerste aanvoeren van verschillende dezer landen kunnen in den loop van Januari in Europa worden tegemoet gezien.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 101/- à 103/-, per cwt., en van dito Prime ongeveer 103/- à 105/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 81/6 à 82/6.

Van Robusta W.I.B. f.a.q. Januari-verscheping, zijn de aanbiedingen van Indië op het oogenblik ongeveer 53 à 53 ¹/₂ ct. per ¹/₂ KG. c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto constant. Van Palembang Robusta, waarvan in het begin der week nog verscheidene zaken op Januari-aflading tot 46 ¹/₂ en 46 ¹/₂ ct. zijn afgesloten, waren in de laatste dagen in het geheel geen offerten aan de markt.

De officieele loconoteeringen bleven onveranderd 65 ct. per ¹/₂ KG. voor Superior Santos en 56 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good	Gemengd Contract basis Santos Good						
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.			
22 Dec. 55 ⁷ / ₈	53 ³ / ₈	51 ¹ / ₈	49 ³ / ₈	51 ⁷ / ₈	49 ³ / ₈	47 ³ / ₈	45 ⁷ / ₈
15 „ 55 ⁵ / ₈	52 ³ / ₈	50 ³ / ₈	48 ³ / ₈	51 ¹ / ₈	48 ⁷ / ₈	46 ⁷ / ₈	45 ³ / ₈
8 „ 54 ³ / ₈	51 ¹ / ₄	49 ³ / ₈	47 ¹ / ₈	50 ¹ / ₂	47 ¹ / ₈	45 ¹ / ₈	43 ⁷ / ₈
1 „ 54 ¹ / ₈	51	49 ¹ / ₈	47 ¹ / ₈	49 ³ / ₈	47 ¹ / ₈	45 ¹ / ₈	44 ¹ / ₈

De slot-noteeringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
21 Dec.	\$ 16 99	\$ 16,75	\$ 16,49	\$ 15,84
14 „	„ 16,65	„ 16,47	„ 16,38	„ 15,69
7 „	„ 15,93	„ 15,95	„ 15,80	„ 15,15
30 Nov.	„ 16,38	„ 16,25	„ 16,—	„ 15,15

Rotterdam, 22 December 1925.

THEE.

De theemarkt verkeerde in de afgeopen week wederom in een onveranderd vaste stemming, zoodat de prijzen ech-

ter noodgedwongen hooger waren dan die in de vorige week.

Ook de veilingen in Londen hebben thans voor dit jaar een einde genomen. De gemiddelde prijs voor het geheele jaar bedroeg voor Britsch-Indische thee ongeveer 1 sh. 5½ d., terwijl die gemiddelde prijs voor 1924 ongeveer 1 sh. 7¼ d. bedroeg. De gemiddelde prijs voor 1925 is dus ongeveer 2 d. per lb. lager dan verleden jaar. De gemiddelde prijs van de laatste veiling van het jaar staat ongeveer evenveel lager dan verleden jaar. De prijs van Ceylon-thee in Londen bleef slechts ½ d. beneden dien van verleden jaar.

De totale Britsch-Indische oogst tot ult. November bedroeg volgens officieele opgave 305½ miljoen lbs. tegenover 315¼ miljoen lbs. over 1924. De veilingen te Londen worden eerst hervat op den 4en Januari.

Hier is de markt stil, doch zeer vast gestemd.

RUBBER.

De rubbermarkt heeft gedurende de afgelopen week van een zeer scherpe reactie blijk gegeven en de prijzen zijn zeer belangrijk gedaald.

Als oorzaak mag in de eerste plaats gelden, dat in Amerika gedurende de maand November de invoer ongeveer 8000 tons grooter was dan het verbruik, hetgeen erop wijst, dat het zeer nijpende gebrek aan loco rubber voorloopig voorbij is.

Bovendien namen voor het eerst sedert langen tijd de voorraden te Londen met een in verhouding belangrijk kwantum toe, wat ook op die markt op een ontspanning van het benauwende tekort aan rubber wijst.

Als gevolg van deze reactie werden toch reeds zeer geforceerde posities gelijkwideerd en vond er een belangrijke prijsdaling plaats.

De slotnoteringen luiden als volgt:

Ia Crêpe:		.....	einde voorafgaande week:
December	256	ct.	295½ ct.
Januari/Maart	249	"	286 "
April/Juni	228	"	272 "

21 December 1925.

COPRA.

In de afgelopen week zijn de prijzen niet veel veranderd. Consumenten kochten aanvankelijk flinke partijen stoomende Copra, doch trokken zich later weer terug.

De slotnoteringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	.....	f.	36¾
" " "	December afl.	"	36
" " "	Januari	"	35¾
" " "	Maart	"	35¾

21 December 1925.

STEENKOLEN.

De vrees, uitgedrukt in ons vorige rapport, dat het verkeer op den Rijn door vorst zou moeten worden gestaakt, is niet bewaarheid geworden. De vaart, en in het algemeen de verlading van kolen in de Ruhrhavens, vinden ongestoord plaats, al zijn sneeuw en mist factoren, die storend op de promptheid werken, waaraan men in de laatste maanden gewend is geraakt.

In Engeland is het de bekende vóór-Kerstmis bedrijvigheid en daar, zoowel als in Westfalen, blijft de grondtoon flauw. Dit wordt weerspiegeld in de exportcijfers, bijv. van de British Channel havens die, inclusief de maand October, dit jaar hebben belopen 17.700.000 ton tegenover 21.500.000 ton over dezelfde periode van het jaar 1924.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	.....	f	10,75
Durham Ongezeefde	.....	"	11,75
Cardiff Ongezeefde	.....	"	13,50
Schotsche Gezeefde	.....	"	10,50
Yorkshire Gewassen Doubles	.....	"	13,75
Westfaalsche Veförder	.....	"	10,60
" Vetstukken	.....	"	12,85
" Smeenootjes	.....	"	12,35
" Gasvlamförder	.....	"	10,60
" Gietcokes	.....	"	15,10

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f.10,15. Markt lusteloos.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data:	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
21 Dec. 1925..	60.7/6	66.7/6	286.2/6	34.10/-	38.10/-
14 " 1925..	59.2/6	65.7/6	279.17/6	34.-/-	37.10/-
7 " 1925..	59.7/6	66.-/-	287.-/-	34.17/6	38.15/-
30 Nov. 1925..	60.7/6	67.5.-	288.17/6	36.-/-	39.-/-
22 Dec. 1924..	66.12/6	70.10/-	265.12/6	42.12/6	37.17/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

De graanvrachtenmarkt van Amerika was deze week kalm. De vrachten zijn weinig veranderd ofschoon er een neiging tot dalen valt waar te nemen. De vraag is hoofzakelijk voor December, doch er zijn voor deze positie slechts weinig orders. Van de Northern Range werden boeten van 25/37.000 qtrs. bevracht naar U.K. tegen 3/3 d. per qtr., optie Bordeaux/Hamburg range in eenige gevallen tegen 3/- tot 3/1½ per Dec./Jan. Zeer kleine tonnage bevracht per December 3/4½ naar Glasgow en 3/3 d. naar Liverpool direct. Van West St. John werd niet bevracht, ofschoon er één of twee aanvragen in de markt waren, terwijl men ook van de Gulf niet tot zaken kwam.

Van de Gulf wordt handige tonnage gezocht voor het vervoer van veekoeken naar Denemarken. De vrachten zijn echter laag; voor een 2100 tonner werd \$ 6,25 betaald van één, naar twee havens per Dec./Jan. Ook zijn er verscheidene sulphur orders in de markt naar Australië. Voor een groote boot werd van de Gulf 30/- per Dec./Jan. betaald.

De vrachten voor suiker van West-Indië zijn onveranderd gebleven. Kleine Januari boeten van ongeveer 3/3800 tons werden bevracht van Cuba of San Domingo naar U.K./Continent tegen 13/- terwijl per denzelfden termijn een lading van 7000 tons werd afgesloten naar Marseille tegen 20/3. Van Halifax werd een lading geraffineerde suiker gedaan naar U.K. tegen 20 cents per 100 lbs. Dec./Jan.

De markt van de North Pacific was minder levendig en de vraag was hoofdzakelijk naar Januari boeten. De vrachten bleven gehandhaafd; van Vancouver werd 35/6 en 36/- betaald, in één geval met de optie Portland/Puget tegen 37/-. Lijnboeten boekten tegen 36/3 tot 37/6.

Van de River Plate was hoofdzakelijk vraag naar prompte boeten en de vaste tendens in de vrachten bleef gehandhaafd. Een flink aantal boeten werd bevracht van Upriver tegen 22/6; zelfs werd in één of twee gevallen 23/9 betaald. Van Buenos-Aires was de vracht 21/-.

De chilialpeter vrachtenmarkt bleef onveranderd en afsluitingen naar Europa vonden niet plaats. Naar de Vereenigde Staten werd een lading van 6/6500 tons afgesloten naar Galveston/Wilmington range tegen \$ 5.25, optie 2 Gulf loshavens \$ 5.50.

De oostelijke markten waren alle zeer kalm. Van Australië is de vraag naar tonnage afgenomen en de vrachten vertoonden een neiging tot dalen. Een prompte boot werd van Zuid-Australië betaald met 41/3 naar Port Said, Alexandrië, Middellandsche Zee/U.K./Continent. Van Kolschang werd naar U.K./Continent een lading bevracht tegen 32/6 per Jan./Febr. Van Burmah is een lading naar Havre/Hamburg range gedaan tegen 30/- en naar Alexandrië 29/-, optie 2 Adriatische Zeehavens 31/3. De vracht voor mais van Zuid-Afrika naar U.K./Continent was per Jan./Febr. 25/- tot 26/3 naar gelang van grootte.

De Donau is levendig. Naar U.K./Continent werden groote boeten bevracht van Sulina tegen 15/6, basis één haven, met de Scandinavische optie tegen 17/6. Van de Zwarte Zee wordt bevracht tegen 13/6 naar U.K./Continent.

De Middellandsche Zee bleef onveranderd en een flink aantal afsluitingen kwam tot stand. Erts werd bevracht: La Goulette/Rotterdam 5/6, Algiers/Newport 6/6, Hornillo/Newport 6/10½. Voor een lading fosfaat van Bona naar Drogheda werd 12/- betaald. De markt van de Golf van Biscaye is kalmer. Er werd bevracht van Bilbao naar Newport River tegen 6/7½, Middlesboro 7/3, Rotterdam 5/6.

De vraag van Amerikaansche zijde naar boeten op time-charter basis bleef bestaan en er vonden eenige afsluitingen plaats. Een Britsche lijnrederij nam een 8000 tonner voor een Zuid-Amerika rondvaart tegen 3/10½, op- en teruglevering U.K.

Van de Amerikaansche kolenvrachtenmarkt valt geen verandering te vermelden. Ook in de uitgaande kolenvrachtenmarkt van Engeland trad weinig verandering in. Van Zuid-Wales werd betaald: Bordeaux 4/6, Pernambuco 12/6, Buenos Aires 14/- en van de Oostkust: Kiel 6/3, Amsterdam 4/4½, Antwerpen 3/3, Genua 9/-.

RIJNVAART.

Week van 13 t/m. 19 December 1925.

De aanvoeren van zeezijde bleven stationnair. Scheepsruimte was voldoende beschikbaar. De ertsvrachten bedroegen gemiddeld f 0,70 met ¼ en f 0,80 met ½ lostijd. Voor daghuur naar de Rijnstations, alsmede voor schepen om in de Ruhrhavens kolen te laden, werd betaald 2¼—3 cent per ton. Sleeploon naar de Ruhrhavens varieerde tusschen het 45 ct. en 60 cts. tarief.

De waterstand op den Rijn bleef gunstig, doch vallend. In de Ruhrhavens bleven de verscheppingen van kolen zeer levendig. De vrachtenmarkt bleef aldaar onveranderd.